KRİZİ ÇÖZMEK İÇİN ATILAN HER ADIM YENİ BİR KRİZ YARATIYOR

Kuşkusuz asıl mesele ekonomik sömürüyü, siyasal baskıyı, ulusal eşitsizlikleri ve emperyalist rekabeti yeniden üreten düzenin nasıl aşılacağıdır. Kriz, devrime daha fazla ihtiyaç olduğunu bağırarak duyuruyor.

BİZ HALKIZ, GELECEK ELLERİMİZDEDİR!

özgür gelecek için

Yeni Demokrasi

gazetesi

21 EKİM - 4 KASIM 2026 • SAYI: 212

DÜNYA 8

AVRUPA'DA SÜREÇ VE GÖÇMEN EMEKÇİLERİN DURUMU

İşçi sınıfının sermaye karşısındaki tek gerçek gücü, ulusal kökeninden değil, örgütlü sınıf birliğinden gelir. Emekçileri milliyet, din ve köken üzerinden bölen şovenizme karşı proletarya enternasyonalizmini yükseltmek; bugün sadece ideolojik bir ilke değil, sınıf mücadelesinin acil ve somut bir ihtiyacıdır.

ÇEVİRİ 14

FRANSA'DA LİSE ÖĞRENCİLERİ HAREKETİNİN 10 YILI*

Mücadelenin öğrettiği şudur: Tarih ters yönde ilerlemez ve bugün ektiğimiz her şeyi yarın biçmeyi başaracağız. Öyleyse cesur gençlik, kendi hareketin için ileriye! Kitleleri mücadeleye sürükle ve burjuvazinin sahnelemeye hazırlandığı gerici maskaralığı engelle! Mücadele etmeye cüret et, kazanmaya cüret et!

SAYFA 12-13

KOLEKTİF DOĞRULTU / Zulme Direnen Kitlelerin Yolu Devrimle Açılır

POLİTİK GÜNDEM

KRİZİ ÇÖZMEK İÇİN ATILAN HER ADIM YENİ BİR KRİZ YARATIYOR

Dünyanın içinden geçtiği süreç, yalnızca geçici ekonomik daralmalar ya da dönemsel siyasal krizlerle açıklanamaz. Emperyalist-kapitalist sistem, doğrudan kendi iç çelişkilerinden doğan kapsamlı bir krizle karşı karşıyadır. Bu kriz, savaş tamtamlarının sesini yükseltirken şovenizmi ve gericiliği de körüklemektedir. Nitekim emperyalist sistem, halkları savaşa sürükleyebilmek adına her yerde bu gerici ve şoven dalgaya sığınmaktadır. Hemen her ülkede aşırı merkezîyetçiliği dayatan burjuva klikler iktidara gelmekte; halklar üzerindeki baskı derinleşirken iktidar sözcüleri, demokrasiye artık ihtiyaç kalmadığı varsayımıyla saldırgan bir dil kullanmaktadır. Ancak bu koyu gericilik, kaçınılmaz olarak kendi direnişini de doğurmaktadır. İçinde yaşadığımız dönemin dünyası tam olarak böyledir.

SAVAŞ BÜTÇELERİ VE YOKSULLUK ARTMAYA DEVAM EDİYOR

Ekonomik rekabet sertleşmekte, ticaret savaşları yayılmakta, emperyalist çelişkiler derinleşmektedir; savaş ve silahlanma olağanüstü boyutlara ulaşmış durumdadır. 2025'te dünya askerî harcamaları 2,9 trilyon dolara yaklaşırken ABD, Çin ve Rusya tek başına bu harcamaların yarısından fazlasını gerçekleştirmiştir.

Fakat sistemin asıl açmazı şudur: Kriz sürecinde geliştirilen politikalar, krize dökülen benzin olmaktadır. Hegemon güç olarak ABD emperyalizmi elindeki pazarları korumak için ticaret savaşları yürütmekte, ticaret savaşları yeni ekonomik daralmaları tetiklemektedir. Bunun sonucunda emperyalistler arası gerginlikler artmakta, emperyalist Batı ittifakında güvensizlik oluşmaktadır. ABD ve NATO savaş kışkırtıcılığına başvurmakta, savaşlar enerji ve gıda krizlerini büyütmektedir. Emperyalistler henüz savaşı göze alamaz durumda olduklarından diplomasi masaları kurulmaktadır. Buna rağmen silahlanma ve askerî yığınak yoğunlaşmaktadır.

Ukrayna'dan Filistin'e, İran'dan Yemen'e, Suriye'den Afrika'ya uzanan savaş ve çatışmalar aynı tablonun parçalarıdır. Tüm bu coğrafyalardaki ekonomik, siyasî ve askerî çatışmaların merkezinde emperyalistler arasındaki rekabet vardır. Bu rekabetin üzerinde yükseldiği derin ekonomik kriz ise aktörleri birbirine karşı daha da kışkırtmaktadır. Dolayısıyla "krizi çözme" girişimleri çoğu zaman farklı boyutlarda yeni krizler doğurmakta; her barış adımı, daha büyük çaplı bir savaşa hazırlığın parçasına dönüşmektedir.

Trump'ın seçim propagandasında "güçlü" biçimde dile getirdiği Ukrayna'daki "barış arayışı" herkesin gözü önünde Avrupa ile Rusya arasında bir savaş hazırlığı biçiminde seyretmeye başladı.

Türkiye'nin de parçası olduğu ve özellikle "milliyetçi" taraflarca emperyalizmin bölgedeki hegemonyasına karşı bir hamle olarak da yorumlanan Mekke Anlaşması da bir barış anlaşması olmaktan çok ABD-Suudi Arabistan-İsrail gericiliğinin Orta Doğu'daki dengesizliği kendi lehlerine çevirme çabasıdır. İddia edilenin aksine bu anlaşma emperyalizmin politikalarının bir parçasıdır. Bugünlerde Yemen'deki savaşa asker gönderme gerekçesi olarak tartışılan ve hatta böyle sunulan Mekke Anlaşması'na ABD emperyalizminin tam destek verdiğini Trump, "Türkiye Yemen'e asker göndermeli" sözleriyle açıkça ortaya koydu. Tüm bu savaş hazırlıklarının arkasında derin ve kapsamlı bir ekonomik kriz yattığını anlamak kritiktir. Nitekim ancak böyle bir kavrayışla, emperyalist sistemin halkları bir savaş batağına sürüklediği o "kaçınılmaz" sürece ikna olunabilir.

Türkiye'deki mevcut kısır döngü de bu genel krizin bir parçasıdır. Ekonomik kriz, siyasî alandaki çatışmalar ve Kürt sorununda bugün "çözüm süreci" adı altında süregelen çözümsüzlük, birbirini besleyen bütünsel bir sıkışmışlık yaratmaktadır. Dışa bağımlı ekonominin ürettiği enflasyon ve hayat pahalılığı emekçilerin koşullarını ağırlaştırırken iktidar toplumsal ve siyasî alan üzerindeki baskısını artırarak ayakta kalmaktadır. Dolayısıyla siyasal alandaki gerilimler ve Kürt sorunundaki katılaşma, hareket alanı iyice daralan iktidarın içine düştüğü açmazın doğrudan bir sonucudur.

YOL ÇÖZÜME DEĞİL; UŞAKLIĞA, ESARETE

Kürt sorununu faşist diktatörlük, yalnızca Türkiye sınırları içerisindeki bir sorun olarak değil, Suriye, Irak ve İran'daki gelişmelerle birlikte ABD'nin bölgedeki ajandasına uyum ve bölgesel siyasî hegemonya çerçevesinde ele almaktadır. "Çözüm süreci" denen stratejinin temel özelliği budur. Abdullah Öcalan'ın da birçok açıklaması emperyalizmi anmadan bu çerçeveye işaret ediyor. Ne var ki faşist diktatörlük Kürt ulusunu "eşit ulus" statüsünde değil yardımcı ya da sadece söz konusu strateji kapsamında "ortaklık" statüsünde görmekten yana.

Tam da bu çerçeve içinde yürütülen görüşmeler ve PKK'nin silahlı mücadeleyi sona erdirme yönündeki adımları yeni bir dönemin kapısını aralamıştır.

Buna rağmen "silah bırakma ve entegrasyon" başlığı altında sürdürülen "çözüm" Kürt sorununun siyasal, demokratik boyutlarının ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir.

Özellikle Kürt meselesinin ulusal karakterini yok sayan şoven yaklaşım düğüm noktası olmaya devam etmektedir. Çözüm politikası sadece silahlı ve örgütlü gücün tasfiyesine indirgendiğinde sorun daha derin bir kriz içine çekilmiş olmaktadır. Kuşkusuz somut bir silahlı gücün tasfiyesi faşizm için "büyük bir ilerleme" gibi görünecektir. Fakat dil, toprak, ulusal kültür birliğinin reddi ulusun somut ve tarihsel sorunlarının devam etmesi anlamına gelir. Bunlar ulusal varlığın ürünü sorunlardır; bir hareketin varlığı bunlardan sonradır. Abdullah Öcalan bu sorunların çözümüne liderlik ettiği oranda "ulusal liderdir" aksi halde ulusal bir lider değildir.

Abdullah Öcalan'ın soruna yaklaşımı "kervan yolda düzülür" şeklindedir. Herkese ama özellikle devlete mavi boncuk siyaseti, geniş toplumsal kesimlerde, açıktır ki esas olarak da Kürt halkında derin bir güvensizliğe yol açıyor. Tarihteki İdris-i Bitlisî - Yavuz ittifakının güncel "Türk-Kürt ittifakı"na emsal gösterilmesi Alevi hafızasındaki katliamları tetiklemiştir; uygulanan entegrasyon siyaseti ise "asimilasyonun zıttı" olmaktan çok Kürt ulusal haklarını gölgelemektedir. Bu yaklaşım, bir yandan çözümün toplumsal tabanını aşındırırken diğer yandan "barış" adımlarına duyulan güvensizliği katmerleştirmektedir.

Sorunun güvenlik ve entegrasyon çerçevesine sıkıştırılması, çözüm iddiasını da yeni bir çatışma alanına dönüştürmektedir. Çerçeve yasanın çeşitli koşullara bağlanması, silah bırakma ile Kürt sorununun çözümünün birbirinden ayrılması sürecin toplumsal meşruiyetini tartışmalı hale getirmektedir. Böylece çözüm için başlatılan süreç, çözülmeyen temel sorunlar nedeniyle yeni bir huzursuzluk üretmektedir.

EGEMENLERİN SİYASETİ TUZAK DOLU

Sürecin bu krizli yapısı, egemen klikler arasındaki çatışmaları büyütmektedir. Özellikle AKP-MHP'nin "ana muhalefete" (şimdilerde Yeni Parti) yönelen saldırısını çok daha özgün bir sorun olarak ele alan yaklaşımlar vardır. Bunlara göre, 1958'de Adnan Menderes liderliğinde DP'nin Vatan Cephesi adı altında CHP'yi kuşattığında da benzer bir saldırı dalgası söz konusuydu. 1960 darbesiyle güç dengeleri değişti ve Menderes idam sehpasına sürüklendi. Bugün de AKP-MHP, güç dengesi kendi lehinde olduğu koşullarda, polis-yargı sopasını pervasız şekilde kullanmaktadır. Güç dengesi değiştiğinde yargının ve polisin yönü de hiç şüphesiz değişecektir.

AKP-MHP iktidarının CHP'ye yönelen

saldırısı iki temele dayalıdır. Birincisi, küçülen pastadan payını korumak; ikincisi ise 2024 yerel seçimlerinde CHP'de merkezîleşen muhalefeti parçalamak ve dağıtmaktır. Ekonomik kaynakların daraldığı, rant alanlarının küçüldüğü koşullarda belediyelerin önemi artmaktadır. Bu nedenle belediyeler üzerindeki mücadele bir yolsuzluk meselesi değil, bir rant meselesidir. AKP özellikle bu soruna böyle yaklaşmaktadır. Bu nedenle tehditlerle, şantajlarla belediyeler herkesin gözü önünde el değiştirmekte, transferler rutin hale gelmektedir. Tarihteki Güneş Hotel olayı bugün vaka-i adiyedendir.

Ekonomik krizin yarattığı durum, yönetme sorununu büyütmektedir. Siyasal dengelerin ve güç ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi ekonomik krizi ortadan kaldırmamaktadır. Tam tersine, toplumsal öfkenin birikmeye devam ettiği koşullarda yeni çatışma alanları yaratmaktadır. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri bugün sermaye piyasalarında patlayan fon krizidir.

FONLANAN PİYASA MI YOKSA BİR AVUÇ ASALAK MI?

Eylül ayında patlak veren kriz, birkaç yatırım fonunun zarar etmesinden ibaret olmadığını; arkasında devasa bir talan tablosu barındırdığını gösterdi. Pusula ve Tera Portföy başta olmak üzere bazı fonlarda yatırımcıların para çekme taleplerinin karşılanamamasıyla başlayan likidite sorunu, kısa sürede Borsa İstanbul'a yayıldı. BIST 100'deki sert düşüşlerle birlikte piyasa değerinden yaklaşık 51 milyar dolar silinirken, SPK yüz binlerce yatırımcıyı ilgilendiren 131 fonun tasfiyesine karar verdi. Kriz sırasında borsada işlem gören hisselerin toplam piyasa değerinden yaklaşık 51 milyar dolar silindi. SPK, yedi portföy yönetim şirketinin toplam 131 fonunun tasfiyesine karar verdi. Bu fonların toplam varlık büyüklüğü yaklaşık 18 milyar doların üzerindeydi ve yüz binlerce yatırımcıyı kapsıyordu.

Kriz yalnızca finansal kayıplarla sınırlı kalmadı. Soruşturma, "piyasa dolandırıcılığı", "nitelikli dolandırıcılık", "suçtan kaynaklanan malvarlığını aklama" ve "sermaye piyasası mevzuatına aykırılık" iddiaları üzerinden genişlemeye mahkûm hale geldi. Mızrak çuvala sığamadı. 25 Eylül itibarıyla 76 kişi hakkında adli işlem yapıldığı, 45 kişinin tutuklandığı belirtiliyor. 46 tüzel kişi, 18 fon ve 42 gerçek kişinin mal varlıklarının dondurulduğu açıklandı. Yapılan müdahaleler ile 18 fonun mal varlığının dondurma kararının savcılık tarafından kaldırıldığı anons edildi.

Asıl dikkat çekici nokta ise finansal krizin siyasal bağlantılarının tartışılmaya başlanmasıdır. Batan fonların kendilerini "yerli ve millî yatırım" olarak tanımlaması, bilhassa siyasî bağlantıları açısından açık kimlik beyanı niteliğindedir. AKP destekli bu fonların tatlı vurgunlarla, eşyanın tabiatına uygun olarak batışını ilan etmesi, ekonomik krizin ve çıkmazın da bir çıktısı olmuştur. Tera başta olmak üzere bu fonların iki yıllık dönemde değerinin 400 katın üzerinde arttığı görülmüştür.

Şirketlerin tatlı vurgunlarında siyaset alanı da bal tutan parmağını yalamıştır.

İlk olarak AKP Genel Başkan Yardımcısı ve eski bakan Fatma Betül Sayan Kaya'nın adı Özata Denizcilik hisselerindeki işlemler nedeniyle duyuldu. Daha önce de İBB'den aldığı burs ve çalışmadan aldığı maaşla gündeme gelen Kaya bu kez borsa asalağı olarak gündeme geldi. 27 Eylül'de "görevlerinden affını" isteyen Kaya "parmağındaki balı" itiraf etmiştir.

Krizin asıl anahtarı ise siyasal bağlantılarında yatmaktadır. Kendilerini "yerli ve millî" olarak etiketleyen ve kısa sürede 400 katı aşan afaki değer artışları kaydeden bu fonlar, iktidar güdümündeki sermaye aktarımının tipik örnekleridir. Sermaye piyasaları tarafsız ve teknik bir alan değildir; aksine, devlet ve siyaset mekanizmalarıyla iç içe geçmiş bir birikim modelinin sahnesidir. Kapalı kapılar ardında dağıtılan olağanüstü rantlar ve bunun siyasetle kesişen hatları, meselenin basit bir borsa spekülasyonu olmadığını göstermektedir.

Bu fon tuzağının ve batağının kimleri zenginleştirdiği çok açıktır. İktidar organlarının saldırıları ve soygun mekanizmasını gizleme çabaları da kaynak hakkında bilgi içeriyor. Halkımız için bunun bir sır olmadığı da çok açık. Ne var ki gözler önündeki gerçeğe rağmen bu soygun düzenine karşı mücadele henüz çok yetersiz. Bu yetersizliği Yemen'e "asker gönderme" tartışmaları karşısında da görüyoruz.

Yemen'de Suudilerin çıkarlarını garanti eden, ona uşaklık edecek bir devlet örgütlenmesi için savaşan güçlere destek olan Türk devleti anti emperyalist olamayacağını bir kez daha gösteriyor. Bölgedeki askerî güçlerini azaltma siyaseti izleyen ABD, TC vb. devletlerin daha fazla sorumluluk alarak uşaklıkta ileri adımlar atması gerektiğini ısrarla ileri sürüyor. Suriye'de gerçekleşenler bu yolda hareket edildiğini ispatlamıştı. Suriye'de izlenen politikanın bir "gerici AKP" politikası olmaktan çok "faşist TC" politikası olduğunda net olmalıyız. Şimdi Yemen'deki işgal girişimlerine destek veren politikalar sahnelenmektedir.

Sözde muhalefette olan partilerin —Her partide temsiliyet bulan egemen sınıf kliklerinin iç çatışmalarına rağmen— bu devlet politikalarının aparatı olarak hareket ettiklerini kavramalıyız. Tüm bu gelişmeler halkımızın kendi çıkarlarını gerçekleştirmek üzere kendi gücünü devlete rağmen örgütlemek zorunda olduğunu göstermektedir.

ÇÖZÜM YOLUMUZ DEVRİMİ ÖRGÜTLEMEKTİR

Milyarlarca dolarlık vurgunların ve kayıpların yaşandığı bu olay, geniş emekçi kitlelerin sefalete sürüklendiği bir dönemle eşzamanlıdır. Sistemin krizini aşmak için uygulanan politikalar ise krizin esas nedeni olan çıkar ilişkilerine dokunmadığı için yeni patlamalar üretmeye mahkûmdur. Ekonomiden Kürt sorununa, dış politikadan iç siyasete kadar atılan her adımın tıkanması bundandır.

Çünkü sorun tek başına yanlış tercihler veya hatalı kararlar değildir; sorun, bu krizleri bizzat üreten mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin kendisidir. Bu sorun dünyanın hemen her yerinde kendini gösteriyor. Bir süre önce Hindistan'da gördüğümüz kitlesel gençlik eylemleri (Hamamböcekleri Hareketi) bir süre sonra Latin Amerika'da ve şimdi de yaşlanmış kapitalizmiyle açmazlar içinde debelenen Avrupa'nın farklı ülkelerinde görülmeye başlandı. Bu kitlesel ve içinde yoğun cüret barındıran hareketlerin geçici olduğu, bir süre sonra sonlanacağı, burjuvazinin "bir şey olmamış gibi" yönetmeye devam edeceği iddia edebilir. Kuşkusuz bu hareketlerin bir devrimle sonuçlanması için henüz erkendir; kitleler henüz hazırlıksızdır. Fakat büyük bir deneyimin biriktiğini kim inkâr edebilir, kitlelerin devrimci öncüler için kapılar açtığını kim görmezden gelebilir, üzerlerindeki baskı yoğunlaştığında kitlelerin haklı şiddete başvurmaktan çekinmediğini kim anlamazdan gelebilir? Fransa'da şiddeti açlığın doğurduğunu ve açlığın da sistemden kaynaklandığını söyleyenler savaşmaya cüret etmenin halk için de mümkün olduğunu gösterenlerdir.

İşçi ve emekçiler hangi krize öncelik verilmesi gerektiğini, hangisinin diğerini koşulladığını tartışmaktan yana değildir. Onların gündeminde faşist diktatörlüklerin, oligarşik iktidarların, tamamen gericileşmiş burjuva iktidarların kapsamlı ve sürekli siyasî zorbalığı vardır. Kitlelerde birikmiş sorunların yarattığı öfke ve tepki dünyanın birçok ülkesinde gizlenemeyecek derecede açıktır. Kimi ülkelerde bu öfke ve tepki kitlesel güçlü hareketlere dönüşmüş durumdadır. Bunun her ülkede ve elbette kendi ülkemizde de bir harekete ve örgütlülüğe dönüşmesinden umutlu olmak için dünyadaki bu gelişmelerden öğrenmeliyiz. Unutmayalım ki kitlelerdeki bu öfke, bu tepki derin ve yaygındır.

Kuşkusuz asıl mesele ekonomik sömürüyü, siyasal baskıyı, ulusal eşitsizlikleri ve emperyalist rekabeti yeniden üreten düzenin nasıl aşılacağıdır. Kriz, devrime daha fazla ihtiyaç olduğunu bağırarak duyuruyor. Egemen sınıfların her çözüm hamlesi, sistemin çürümüş yapısından kaynaklı yeni bir krizin kapısını açıyor. Çözüm üretirken mezarlarını daha derin kazıyorlar. Bu nedenle gerçek çıkış, krizi yönetenlerin yeni paketlerinde değil, siyasal iktidarı zapt edecek iddialı bir tutum, iradi bir devrimci savaşım ve onu gerçekleştirecek komünist bir yaklaşımdan geçiyor.

TARLADA KRİZ, SOFRADA YOKSULLUK

Tarımdaki yapısal sorunların sorumluları bulundu: Aracılar. Yüksek sebze ve meyve fiyatları için sorumlu bu kez de 41 firmanın yöneticisi gösteriliyor. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen "tarladan markete fiyat yolculuğu" soruşturması kapsamında, yaş sebze ve meyve piyasasında fiyatları manipüle ederek haksız kazanç sağladıkları iddia edilen 41 büyük dağıtıcı firmanın 41 yöneticisi hakkında gözaltı kararı verildi, 40 kişi tutuklandı.

Tutuklananların, piyasadaki hâkim konumlarını kullanarak yaş sebze ve meyve arzını kasıtlı bir şekilde, olduğundan düşük gösterdikleri ve fiyatları yapay bir şekilde yukarı yönlü manipüle ettikleri iddia ediliyor. Serbest piyasadaki rekabet ortamını bozarak besin maddelerinin halka adil fiyatlarla ulaşmasını engelledikleri suçlaması yöneltiliyor. Elbette piyasada haksız kazanç, manipülasyon, sahtecilik vardır ve hatta bu kaçınılmazdır; bu inkâr edilemez. Ancak tarımda yıllardır devam eden krizi 41 şirketin usulsüzlüğüne bağlamak çok daha büyük bir manipülasyondur, sahtekârlıktır.

Türkiye'de üretici neden borçlanıyor? Neden üretim maliyetleri yükselirken üretici ürününü maliyetinin altında satmak zorunda kalıyor? Neden tarım alanları daralıyor, üretici üretimden çekilmek zorunda kalıyor? Bu soruların cevaplarını ekonomik yapının açmazlarında, üretim ilişkilerinin arkaik karakterinde aramak yerine aracıların /şirketlerin manipülasyonlarıyla açıklamak üreticiyi üretime devam edemez hale getiren politikaları ve ekonomik ilişkileri tartışmanın dışına itiyor. Sorulara yanıt vermeye çalışalım.

ÜRETİCİ YENİDEN ÜRETİMDEN ÇEKİNİYOR

Bunun için öncelikle üreticinin içinde bulunduğu koşullara bakmak gerekiyor. Çünkü bugün üreticinin karşı karşıya olduğu temel sorun, üretimi sürdürebilmek için katlandığı maliyetlerin sürekli yükselmesi ve bu maliyetleri karşılayacak bir gelir elde edememesidir. Gübreden mazota, tohumdan ilaca kadar üretimin hemen her aşamasındaki dışa bağımlılık ve fiyat artışları maliyetleri büyütürken, üreticinin ürününü hangi fiyattan satabileceği üzerinde aynı ölçüde bir belirleyiciliği bulunmamaktadır. Sorun tarlada başlarken üreticinin fiyatı belirleme konusunda hiçbir gücü kalmamaktadır.

Buna rağmen elbette aracıların ya da dağıtıcı şirketlerin piyasadaki sömürücü rollerini aklamamak veya ihmal etmemek gerekir. Tam tersine; üretici ile tüketici arasındaki zincirin uzaması, pazarlama gücünün belirli şirketlerde yoğunlaşması ve denetim mekanizmalarının yetersizliği çeşitli haksız kazanç biçimlerine alan açabilir. Ancak tek tek şirketlerin gerçekleştirdiği usulsüzlüklerle; milyonlarca üreticinin yıllardır ağırlaşan koşullarda üretim yapmasını ve artan üretim maliyetlerine paralel olarak yükselen tüketim maliyetlerini birbirinden ayırmalıyız. Üretim maliyetlerinin ciddi seviyelerde artış gösterdiği gerçeği kadar, nakliye maliyetlerinin de aynı biçimde yükseldiği gerçeğinin üzerinden atlanmamalıdır. Kuşkusuz üreticinin sırtındaki yük kıyaslanamaz derecede daha fazladır.

Ülkenin dört bir yanında üreticilerin çığlığı duyulmaktadır. Artan üretim maliyetleri ortak sorunken, üreticiler ürünlerinin karşılığını alamamaktan dert yanmaktadır. Elbette bu sorunlar sadece bu seneye özgü değildir. Geçen sene yaşanan kuraklık ve ziraî don üretimi olumsuz etkilemişken, bu sene doğal olaylara bağlı sorunlar pek etkili olmamıştır. Buna rağmen üreticinin beli yine bükülmüştür; zira yapısal sorunlar aynıdır ve senelerdir benzer çizgide seyretmektedir.

Ülkenin farklı bölgelerinde üreticilerin anlattığı tablo birbirine benziyor. Artan maliyetler, düşük alım fiyatları, pazarlama sorunları ve borçluluk ortak bir şikâyet haline geliyor.

Hatay'ın Erzin ilçesinde narenciye üreticileri de artan üretim maliyetleri ile satış ve pazarlama sorunlarına dikkat çekti. Üretici Oktay Vaysal Özsoy, dalında kilogram maliyeti 5 lirayı bulan erkenci mandalinanın toplama, nakliye, vergi, komisyon ve işçilik giderleri eklendiğinde markette 43-45 liraya kadar çıktığını söyledi.

Bu örnek, "tarladan markete" uzanan zincirin tartışılması açısından elbette önemlidir. Fakat aynı zamanda başka bir soruyu da ortaya çıkarır: Üretici neden ürününün nihai satış fiyatından aldığı payın düşük olduğunu düşünürken tüketici neden aynı ürünü yüksek fiyattan almak zorunda kalıyor? Bu sorunun yanıtı yalnızca "aracı manipülasyon yapıyor" cümlesine indirgenemez.

Osmaniye'nin Kadirli ilçesinde yer fıstığı üreticileri de artan mazot ve girdi maliyetlerine rağmen ürünlerini değerinde satamadıklarını belirterek tepki gösterdiler. Üreticiler kilogram fiyatının 50-60 liraya kadar gerilediğini, zarar ettiklerini ve gelecek sezon ekim alanlarının azalabileceğini ifade etti.

Buradaki sorun açıktır: Üretim maliyeti yükselirken ürünün satış fiyatı aynı ölçüde artmıyorsa, üretici açısından üretimin devamlılığı tehlikeye girer.

Manisa'da üzüm üreticilerinin anlattıkları ise meselenin başka bir boyutunu gözler önüne seriyor. Bir genç üretici; yüksek ilaç, işçilik ve mazot maliyetlerinden söz ederek üretimin kendileri açısından giderek sürdürülemez hale geldiğini belirtiyor:

"Bizim gibi gençlere resmen 'bu işi

yapmayın' diyorlar. Gidin asgari ücrete çalışın diyorlar."

Aynı üretici, üç yıl önce 110 liraya sattığı üzümün bugün maliyetini karşılamakta zorlandığını, girdi maliyetlerinin büyük bir yük haline geldiğini söylüyor. Üreticinin verdiği rakamlara göre yalnızca 20 dönümlük arazinin ilaç gideri yüz binlerce lirayı buluyor.

Bu anlatılanlar tek tek üreticilerin kişisel sorunları olarak görülebilir. Fakat farklı ürünlerde ve farklı bölgelerde benzer şikâyetlerin ortaya çıkması, meselenin daha geniş bir çerçevede ele alınmasını gerektiriyor.

Üreticinin yaşadığı bu tabloyu yalnızca tarım sektörünün kendi içindeki sorunlarla açıklamak da yeterli değildir. Çünkü üretim maliyetlerindeki artıştan borçlanmaya, tüketicinin satın alma gücünün düşmesinden ürün fiyatlarının belirlenmesine kadar bütün bu süreç, Türkiye'de uzun süredir devam eden yüksek enflasyon ortamından bağımsız düşünülemez. Enflasyon, yalnızca etiketlerde gözlemlenen artış anlamına gelmez; ekonomide yaratılan artı değerin ve oluşan servetin toplumun farklı kesimleri arasında nasıl bölüşüldüğünün en net göstergesidir. Bu nedenle bugün gıda fiyatlarını tartışırken yalnızca tarladan markete uzanan zincire değil, bu zincirin bütününü belirleyen ekonomik politikalara ve yüksek enflasyonun yarattığı bölüşüm ilişkilerine de bakmak gerekir.

Türkiye'de enflasyon, günlük hayatın her alanını belirleyen kalıcı bir gerçeklik haline gelmiş durumda. Fiyatların sürekli yükseldiği bir ortamda, herhangi bir ürünün fiyatındaki artışı yalnızca o ürünü satan son aktörün "fırsatçılığı" ile açıklamak mümkün değildir.

ÜRETİM BORÇLA DEVAM EDİYOR

Tarımda üretimin sürdürülebilmesi giderek daha fazla finansman gerektiriyor. Üretici yüksek girdi maliyetlerini karşılayabilmek için borçlanıyor; hasat sonunda elde ettiği gelir, maliyetleri karşılamaya yetmediğinde ise bu borç yeni bir döneme devrediliyor. Böylece üretim yalnızca toprak, emek ve sermayeyle değil, giderek büyüyen bir borç yüküyle sürdürülebiliyor.

Üretici köylünün bankacılık sektörüne olan kredi borcunun 2006 yılında 6 milyar 475 milyon lira seviyesinden 2026 yılı temmuz ayında 1 trilyon 492 milyar 28 milyon liraya yükselmiş olması bu gerçeği açıkça özetlemektedir.

Her geçen gün artan üretim maliyetleri üreticiyi kıskacı altına almaya devam ederken devlet, göstermelik adımlarla esas sorunu gizlemeye çalışıyor. Gıda fiyatlarındaki artışın tek sorumlusu sanki fiyatları şişiren şirketlermiş gibi bir algı yaratılıyor. Hemen hemen her sene yüksek fiyatları önleme adı altında uygulamaya konulan tedbirler ise hiçbir zaman derde deva olmuyor. Market rafındaki etiket fiyatına bakılarak sorun çözülmeye çalışılırken tarladan rafa uzanan esas süreç göz ardı ediliyor. Ülkedeki yapısal sorunların çözümü elbette bu anlayışa bırakılamaz; ancak devlet depo basarak, Tarım Kredi Kooperatifi açarak veya polis operasyonlarıyla sanki kendisi bu tablonun sorumlusu değilmiş gibi davranıyor. Önümüzdeki günlerde bu yöntemlerin çözüm olmadığı daha net anlaşılacaktır. Enflasyon ve artan üretim maliyetleri çözülemeyen sorunlar olarak birikirken bedeli yoksul halk ödemekte, sofralar yoksullaşmaktadır.

Sonuç olarak krizi birkaç şirketin manipülasyonuna indirgemek, sorunun yalnızca görünen yüzüne müdahale etmek anlamına gelir. Üreticinin artan maliyetler, borçluluk, dışa bağımlılık ve düşük alım fiyatları altında üretimden çekilmek zorunda kalmasına yol açan koşullar bu tür operasyonlarla ortadan kalkmayacaktır. Üreticinin hangi koşullarda ürettiği, ne tür maliyetlere katlandığı, ürününü kaça satabildiği ve neden borçlanmak zorunda kaldığı tartışılmadan tarımdaki krize gerçek bir çözüm bulunamaz. Aksi halde her fiyat artışında yeni bir "sorumlu" ilan edilirken üreticiyi topraktan koparan yapısal koşullar olduğu gibi kalmaya devam edecektir.

ÇİFTÇİYİ YILDIRMA POLİTİKASI TIKIR TIKIR İŞLİYOR

Suruç Ovası'nda genel olarak mısır, buğday ve pamuk ekimi yapılıyor. Yalnız ekilen ürünler kendi maliyetlerini karşılamadığı için çiftçiler başka alternatifler bulmaya çalışıyor buna ayçiçeği ve yer fıstığı örnek gösterilebilir. Bu sene biz de maliyetinin daha az olması sebebiyle ilk defa ayçiçeği ektik. Artan su satış fiyatları sonrası birçok çiftçi bu sene toprağını boş bırakmış durumda. Güneydoğu Anadolu'nun en yüksek su tarifesi Suruç'ta maalesef. Hem su hem gübre hem de yakıt maliyetleri sebebiyle çiftçiler artık ürün yetiştirmeyi düşünmüyor.

Bir yandan mazot fiyatlarının artması sadece çiftçinin işini zorlaştırmıyor. Mazot fiyatlarının artması günlük hayatta kullandığımız birçok ürüne de zam gelmesine neden oluyor. Ancak Suruç Ovası'nda makineleşme ile birlikte insanlar günlük hayattaki tarla ve hayvancılık işlerinde traktör kullanıyor. Traktörün çalışması içinse mazot gerekiyor. Mazot erişimde fahiş fiyatlarla sınandığımız için işlerimiz aksıyor; toprağı iyi işleyemediğimiz gibi sağlıklı bir tarım da yapamıyoruz.

Durumu daha iyi kavrayabilmek açısından bir örnek vermek istiyorum. Bugün yarım litre su ile 1 kilogram buğdayın fiyatı aynı. Çiftçinin aylarca emek vererek ürettiği patlıcan ve biber gibi manav ürünlerinde market sahipleri çiftçiden daha fazla kazanıyor. Bu ağır yükler altında çiftçilerin üretime devam etmesi oldukça zor. İlerleyen yıllarda Suruç'ta tarımsal üretimde ciddi anlamda azalma görülecektir böyle devam ettiği takdirde.

Suruç'lu çiftçiler, bölgenin en pahalı suyunu kullandığı için devlet tarafından verilen desteklerin de pek bir faydası olmuyor. Suruç'a su geldiğinde köye dönüşler başlamıştı ancak şimdi tarım bölgesi olduğumuz halde Adana, Hatay, Amasya gibi şehirlere mevsimlik tarım işçisi olarak giden birçok insanımız var. Toprak artık aileleri geçindirmiyor. İnsanlar artık hayvancılığa yöneliyor ama artan yem fiyatları ve veteriner masrafları yüzünden çiftçilerin yüzü gülmüyor. Öte yandan süt hayvancılığı yapmaya karar veren çoğu hayvancı sütünü satacak mandıra ya da fabrika bulamadığı için vazgeçiyor. Hayvancılıkta da devlet desteği var ancak o da yetersiz kalıyor.

Biz Suruçlu çiftçiler olarak devletin çiftçiyi yıldırma politikasının tıkır tıkır işlediğini düşünüyoruz. Mesela mısır biçimine günler kala dışardan mısır ithal ediliyor; bu da fiyatların iyice düşmesi anlamına geliyor. Çiftçi ise biçerdöver ve diğer borçlarını ödeyebilmek için bankaların yolunu tutuyor. Suruç'ta yoğun bir şekilde buğday üretildiği halde piyasaya ithal buğdaylar giriyor. Binlerce yıldır buğday üretilen topraklarda yaşıyoruz. Buğday hiçbir zaman böylesine değersiz olmamıştı.

Birkaç yıldır tepkilerimizi gösteriyoruz ancak çoğu çiftçi bu tür eylemlere katılmak istemiyor. Çiftçilerimizin sadece Suruç'ta değil bölge genelinde toplanıp kitlesel bir tepki vermeleri lazım. Netice alınmazsa tepki olarak tarımı durdurmaları gerekiyor. Aksi takdirde her sezon olduğu gibi karın tokluğuna toprak işlemeye devam edeceğiz.

Suruçlu Bir Çiftçi

NEDİR BU FON MESELESİ?*

Son haftalarda gündemi çokça meşgul eden, doğrudan yarım milyon, dolaylı olarak ise milyonlarca kişiyi etkileyen fon meselesinin nasıl bir kriz haline geldiğini, bu boyuta gelmeden önce hangi belirtileri gösterdiğini, durumun bu denli bir krize dönüşmesinde ihmali ve/veya payı olan kişi ve kurumları, çözümü için alınan tedbirleri ve yol haritasını konuşalım.

NE OLMUŞTU?

"SPK,17 Eylül 2026'da Tera, Pusula, Hedef, Atlas, A1 Capital, Pardus ve Bulls Portföy'ün TEFAS'taki fonlarını alım satıma kapattı ve tasfiyeye aldı. İlk kararda 130 fonun tasfiyesine hükmedilirken, 18 Eylül'deki usul ve esaslarda sayı 131 olarak duyuruldu. Öncesinde temerrüt yaşandı: Pusula 15 Eylül'de bazı fonlarında ödeme temerrüdü oluştuğunu açıkladı, 28 Ağustos sonrası bu fonlardan çıkış 132,7 milyar lirayı aşmıştı, 16 Eylül akşamında ise Tera fonlarında temerrüt açıklaması geldi. SPK'ya göre tasfiyedeki 131 fonda 455 bin 758 tekil yatırımcı bulunuyor, fonların toplam büyüklüğü ise yaklaşık 826 milyar lira. Bazı kaynaklar yatırımcı sayısını 514 binin üzerinde, büyüklüğü 800 milyar liranın üzerinde ya da yaklaşık 20 milyar dolar olarak veriyor. Bu tutar, yatırımcıların kaybettiği para değil, fonların raporlanan varlık büyüklüğü. Gerçek zarar, portföydeki varlıklar nakde çevrildikçe belli olacak. SPK, mutabakatı tamamlanan yatırımcılara her fon için en fazla 1 milyon TL ara ödeme yapılacağını duyurdu. Soruşturmada ise tutuklu sayısı 85'e yükseldi."

Öncelikle fonların ne olduğunu, hangi türlerinin bulunduğunu, her türüne göre riskini, yatırımcı profilini öğrenelim.

Bizim meselemizin başrolü Yatırım Fonları. Yatırım fonları, menkul kıymetlere sepet halinde yatırım yapma imkânı veren, bireysel olarak yatırım yapacak kadar bilgi ve birikime sahip olunmasa da profesyonel bir ekibin yönetimine, Sermaye Piyasaları Kurulu'nun denetleyici rolüne, Takasbank'ın varlıkları saklayıcı konumuna güvenerek yatırım yapma olanağı bulunduran oluşumlardır. Yatırım Fonları altında şemsiye fon olarak tabir edilen farklı fon türleri mevcuttur. Bunlar kabaca; para piyasası fonları, serbest fonlar, hisse senedi yoğun fonlar, borçlanma araçları fonları, kıymetli madenler fonları, katılım fonları, fon sepeti fonları gibi sıralanabilir. Her şemsiye türü için

belirlenen bir mevzuat vardır ve fon yöneticileri bu mevzuata uygun yatırım kararları almakla mükelleftir. Örneğin bir para piyasası fonu içerisindeki yatırım ile hisse senedi yatırımı yapamaz. Keza bir hisse senedi fonunun içeriğinin de en az yüzde 80 oranında hisse senedi yatırımlarından oluşması gerekir. Bunlar gibi net ve katı kurallar ile her şemsiye türünün limitleri, karakteristik özellikleri belirlenmiştir.

Öte yandan bir fona yatırım yapan yatırımcı, geçmiş yıllardan hatırlayacağımız Çiftlikbank olayında olduğu gibi bir şirketin ürün veya hizmetini satın alarak, parasını bu şirketin kasasına göndermiş olmaz. Fon yatırımcısı olmak için süreç çok basit ve katidir. Fonlara yatırım yapmak isteyen yatırımcının öncelikle bir aracı kurum seçmesi gerekir. Aracı kurumlar bankalar olabileceği gibi banka dışı kurumlar da olabilir. Bu aracı kurumlar üzerinden yatırım fonlarının payları satın alınarak yatırım yapılır, bu yatırım yapıldığında, yatırımcının parası karşılığında satın aldığı ilgili fonun pay adedi, Merkezi Kayıt Kuruluşu'nda kayıt altına alınır. Fon yöneticisi yatırımcılardan gelen yatırımları, ilgili fonun mevzuatına uygun olacak şekilde yatırımlar yaparak yönetir. Gerçekleştirilen yatırımlar sonucu alınan varlıklar (hisse senetleri, borçlanma araçları, bonolar, tahviller, altın sertifikaları vb.) Takasbank nezdinde saklanır. Dolayısıyla ilgili fon yöneticisi, bu yatırımlara doğrudan erişemez, fon içerisindeki paraları zimmetine geçiremez, sadece yönetim kararlarını verebilir. Yeri gelmişken, her fon için bir yönetici ekibi vardır ve bunların ait olduğu çatı şirket, fonlardan tamamen bağımsızdır. Bu şirketlerin iflası, borçları fonları ilgilendirmez. Şirket, fonlardaki yatırımları kendi bilançolarına dahil edemez, bu fon içerikleri iflas durumunda haczedilemez.

Peki son haftalarda herkesin aşina olduğu, her vatandaşın lügatine giren "fon tasfiyesi" durumunda ne olur? Fonlar çeşitli sebeplerden tasfiye kapsamına alınabilir, tasfiyeye alınması demek fonun işlemlerini devam ettirmeyeceği, artık faal olmayacağı anlamına gelir. Ancak bu durum kesinlikle "yatırımcının parası battı" anlamına gelmez. Yatırımcının parası ile mevzuata uygun olarak gerçekleştirilen ve SPK tarafından denetlenen yatırım kararları neticesinde satın alınan, Takasbank'ta saklanan varlıklar MKK nezdinde her yatırımcı adına kayıtlıdır ve ilgili saklayıcı bankada saklanmaya devam eder. Merkezi Kayıt Kuruluşu'nu bir nevi Tapu Müdürlüğü, kayıtlı olan varlıkları da sahip olunan taşınmazlar olarak düşünebiliriz.

Özetleyecek olursak, fonlar katı mevzuatlara tabi, devlet kurumları tarafından denetlenen, içerdiği varlıklar yine devlet tarafından kayıt ve koruma altında bulunan yatırım araçlarıdır. Ancak böyle olmaları, risk barındırmadıkları anlamına gelmez. Her fon için SPK tarafından belirlenen, 1-7 arası değerlendirilen bir risk değeri vardır. Bu risk değeri, fonun pozitif ve negatif oynaklığını temsil eder. Örneğin hisse senedi gibi sermaye riski barındıran fonların risk değeri 7/7'dir, bu da şu anlama gelir; bu fon yıl boyunca yüzde 60 kazandırabilir de yüzde 60 kaybettirebilir de. Öte yandan para piyasası, borçlanma araçları gibi fonların risk değeri 1-2/7'dir. Dolayısı ile bu fonlarda kazanç mevduat faizlerine denk olur ve kayıp çok öngörülmez. Öngörülse bile kayıp da yine yüzde 3-5 civarı olabilir. Yatırımcı bu fonlara yatırım yapmadan önce risk değerlerini görür, buna göre yatırım yapar. 7/7 risk değeri olan bir fona kaybetme riskini de alarak girilmelidir, dolayısıyla daha düşük yatırım tutarı ayrılır. 2/7 değerli bir fona ise mevduat gibi bakılabilir ve sermayenin büyük kısmı burada bekletilebilir.

Peki fonlardan, bu denli piyasayı etkileyebilecek, milyonlarca insanı mağdur edebilecek bir kriz nasıl peydah oldu?

Bu krizin başlangıcına gitmek için şunu belirtmemiz gerekir; her yatırımcı her fona doğrudan, kolaylıkla yatırım yapamaz. Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformu (TEFAS) bir kısım fonları denetler ve her yatırımcının, aracı kurumlar üzerinden kolaylıkla alım satım yapmasını uygun görür, platformu üzerinden yayına açar. Ancak TEFAS'a açık olmayan kapalı fonlar da mevcuttur. Bu fonlara doğrudan yatırım yapılamaz, sınırlı sayıda yatırımcıları bulunur. Fon krizinin merkezinde bulunan TERA Portföyün serbest fonu olan TLY üzerinden krizin doğuşunu ve bugününü değerlendirelim.

TLY fonu 2021 yılında kapalı bir fon olarak yalnızca 11 yatırımcısı ile kuruldu ve 2025 Temmuz ayında 159 yatırımcısı ile TEFAS'a açılmadan önce, bu geçen 5 yıl kadar sürede yüzde 58 bin 900 getiri sağladı. Bu getiri tabii ki hayatın ve piyasanın olağan akışına aykırıydı, bir manipülasyon olduğu çok aşikardı, ancak TEFAS bu fonu bütün yatırımcılara açma kararı aldı. Yatırımcılar ekranlardaki verilere bakınca, bu fonun getirilerinden doğal olarak etkilendi ve fona ilk aylardan yoğun bir giriş başladı. Fona giriş sağlandıkça fon pozitif getiriye devam etti ve inanılmaz bir pazarlama çalışması ile birlikte 14 ay sonunda 100 binin üzerinde yatırımcıya ve 240 milyar liranın üzerinde hacme ulaşmış oldu ve 17 Eylül 2026'da bu yatırımcılar ve bu miktardaki yatırım, fonun içinde hapsoldu.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi eğer varlıklar korunuyorsa ve güvencedeyse, buradaki sorun nedir derseniz, özellikle hisse senedi yoğun ve serbest fonlardaki varlıkları oluşturan hisse senetleri diyebiliriz. Özellikle bu fonlar TEFAS'a açıldığından beri neredeyse bütün piyasanın bildiği, gördüğü ama resmî kurumlar tarafından ihmal edilen, görmezden gelinen gerçek, bu fonların yatırım yaptığı şirketlerin hisse fiyatlarının manipülasyon ile yüzlerce kat şişirilmiş olmasıdır. Fazla şişirilen her balonun başına gelen bu fonların da başına geldi.

Peki bu manipülasyon nasıl yapıldı ve neden yapıldı? Kim buradan faydalandı, zenginleşme sağladı?

Kabaca bir analoji anlatımı üzerinden manipülasyonu anlatalım. 10 arkadaşımız ile bir fon kuruyoruz. Bir miktar sermayemizi yatırıyoruz. Bu fon bünyesine dahil edeceğimiz hisse senetlerini de sığ tahtalardan, güçlü ve popüler olmayan şirketlerden seçiyoruz. Bu şirketlerin sahipleri ile de gidip konuşuyoruz, senin şirketinin piyasa değerini sürekli olarak alım yaparak artıracağız diyoruz ancak elindeki hisseleri belli bir süre satmayacaksın diyoruz, çünkü satış fiyatları düşürür, alış artırır. Şirket sahibi de kabul ediyor ve biz fon kapalıyken sürekli olarak belirlediğimiz birkaç şirket hissesine yatırım yapıp fiyatını artırıyoruz. Öyle ki defter değerinin bin kat fazla piyasa değerine ulaşan şirketler oluyor. Bu yüksek piyasa değeri, şirketin ederi değil, bizden başka bu şirketi bu fiyattan alan yok şimdilik. Kimse de bu şirkete bu kadar para vermez ancak biz fonumuz kapalıyken yaptığımız bu yatırımlar ile fonun getirisini kağıt üzerinde yüzde 50 bin gibi uçuk rakamlara çıkarıyoruz ve SPK bizim fonumuzu onaylıyor, böylece TEFAS'a açılabiliyoruz. TEFAS'a açıldığımızda artık değerini bin kat fazla şişirdiğimiz hisseleri satıp 100 liramızı milyonlara dönüştürme şansımız oluyor. Fon aracılığı ile küçük, büyük yatırımcıları içeriye dahil edip bu hisseleri dolaylı olarak onların parası ile alıyoruz ve bu sırada biz ve bizim durumu haber verdiğimiz, bizimle birlikte iş tutan, bize gerekli izinleri veren, denetlenmememizi sağlayan, aleyhimizde konuşulduğunda bunun önünü kesen paydaşlarımızla birlikte ellerimizdeki şişirilmiş hisseleri, şişirilmiş fiyatlarla satıp fondan çıkabiliyoruz. Günün sonunda hiç kimsenin o fiyattan alım yapmayacağı fiyatlara alınan bir dolu değersiz şirket hissesi ile yüz binlerce fon yatırımcısı baş başa kalmış oluyor.

Alınan bir hisse senedinin değerinin düşmesi ihtimali ve olası kayıp riski her zaman sermaye piyasalarında vardır. Bu nedenle pek çok bilinçli ve bilgili yatırımcı, yatırım yapmadan önce şirketlerin finansallarını inceler ve ona göre yatırım yapar. Bilgili bir yatırımcının bu hisselere yatırım yapmayacağı aşikardır. Bu nedenle bu manipülasyon ve sermaye dolandırıcılığı fonlar üzerinden gerçekleştirilmiştir, çünkü fonlara yatırım yapan yatırımcılar, esasında riski ne olursa olsun devletin kurumlarının denetleyici rolüne de güvenir, kayıp riski olmakla birlikte manipülasyona izin verilmeyeceğini kabul eder. Öte yandan para piyasası, borçlanma araçları, katılım fonları gibi risksiz, mevduat eşleniği olarak kabul edilen fonların da tasfiyeye dahil edilmesi akıl kârı değildir. Dünyanın hiçbir yerinde bu fonlardan ciddi zarar eden yatırımcı bilgisi mevcut değildir. Bunun gerçekleşmesinin tek yolu, gerçekleştirilen dolandırıcılığa, devletin de kurumları aracılığıyla alet ve dahil olması olabilir.

Sonuç olarak, bundan 1 sene kadar önce yabancı kaynaklardan gelen istihbarat ve uyarılar, bizzat devlet kurumlarından gelen "farkındaydık ama fon piyasası sağlığı için göz yumduk" minvalindeki açıklamalar gösteriyor ki sadece birkaç bin yatırımcı ve birkaç milyarlık yatırım tutarındayken yakalanabilecek ve hızla müdahale edilebilecek piyasa dolandırıcılığı, parti fark etmeksizin siyasetçilerin, sanatçıların, iş insanlarının ve hatta hükûmet üst kademelerindeki yetkililerin, vatandaşın parasını dolandırıcılık yoluyla alabilmeleri için göz ardı edilmiş, bilinçli olarak izin verilmiş ve bugün milyonlarca yatırımcıyı etkileyen, yüz milyarlarca liralık bir hacme sahip bir krize dönüşmüştür.

Bu yazı bir finans uzmanı tarafından gazetemiz Yeni Demokrasi için kaleme alınmıştır.

AVRUPA'DA SÜREÇ VE GÖÇMEN EMEKÇİLERİN DURUMU

Avrupa'da, ekonomik ve siyasal krizin derinleştiği, emperyalistler arası rekabetin keskinleştiği koşullarda devletlerin silahlanma politikaları hız kazanmış durumda. Devletler bir taraftan savaş bütçelerini büyütürken diğer taraftan ciddi seviyede artış gösteren bütçe maliyetini işçi sınıfına ve emekçilere yüklemektedir. Enerji krizinin ve eskimiş sanayi alt yapısının neden olduğu maliyetler kapitalist ekonominin desteklenmesi için devletleri sosyal haklara saldırmaya yöneltmektedir. Sosyal hakların budanması, reel ücretlerin gerilemesi, çalışma koşullarının ağırlaşması ve güvencesizliğin yaygınlaşması bu sürecin kaçınılmaz sonuçlarıdır.

Göçmen işçi ve emekçiler sınıfsal sömürünün yanı sıra ulusal kökenleri ve hukukî statüleri üzerinden şekillenen ayrımcı politikalar nedeniyle bu saldırılardan en çok etkilenen kesimdir. Yarı sömürge ve yarı feodal ülkelerden, devletler arası anlaşmalar yoluyla kapitalizmin yeniden inşasın için hizmete koşulan göçmenler, ilk dönemlerde daha yoğun olmak üzere yerli işçilerin kazanımlarından mahrum bırakıldılar; sonraki süreçlerde hukukî ve sendikal haklar elde etmiş olsalar da günümüzde güvencesizlik ve ikâmet baskısı üzerinden bu eşitsizlik varlığını sürdürmektedir.

EMPERYALİST KAPİTALİZMİN İHTİYACI VE GÖÇMEN EMEĞİ

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında, başta Almanya olmak üzere Batı Avrupa ülkeleri, savaşın yarattığı yıkımın ardından ekonomilerini yeniden inşa etmek ve sermaye birikimini hızlandırmak için genç ve ucuz iş gücüne ihtiyaç duydular. Savaş sonrası yıkımın ardından hızlı bir sanayileşme ve büyüme (adına "Ekonomik Mucize" denilen) sürecine giren Batı Avrupa, ciddi bir demografik ve yapısal iş gücü darlığı yaşadı. Göçmen emeği, bu üretkenlik darboğazını aşarak sermaye birikiminin kesintisiz devam etmesini sağladı. Önce Türkiye, Yunanistan, İtalya, İspanya, Yugoslavya ve daha sonra dünyanın farklı bölgelerinden Avrupa'ya getirilen milyonlarca işçi, kapitalist yeniden yapılanmanın önemli bir emek gücü haline geldi. İktisadî açıdan göçmen işçiler, yerli işçilere oranla daha düşük ücretlerle, daha uzun saatler ve daha esnek koşullarda çalıştırılabildikleri için işverenler açısından maliyetler düştü. Bu durum, artı değer sömürüsünün genişlemesini ve kâr oranlarının yükselmesini sağladı ve bu süreç göçmen işçi siyasetiyle uzun süre devam etti. Kapitalizm açısından emek gücünün hangi milliyetten olduğu değil, ne ölçüde ve hangi koşullarda sömürülebileceği belirleyicidir. Göçmen işçilerin bu bakımdan en az maliyetli ve güvencesiz, uzun süre çalıştırılabilir işçiler olduğu tarihsel bakımdan da bir gerçektir. Bu özellik dikkate alınarak 1950 ila 1970'li yıllarda göçmen işçi politikalarının "geçicilik" üzerine kurulması tesadüfi değildir. Bu hukukî ve siyasî belirsizlik, işçilerin uzun vadeli sosyal haklar (emeklilik, aile birleşimi, kamusal hizmetler) talep etmesini engelledi. İş gücünün kriz dönemlerinde kolayca sınır dışı edilebilmesini veya sistemden çıkarılabilmesini (esnek istihdam) sağladı. Yerli işçi sınıfı ile göçmen işçi sınıfı arasında bir bölünme üreterek ortak bir sınıf bilincinin ve sendikal mücadelenin gelişmesini zorlaştırdı. Bugün de bunun özü değişmemiştir.

SOSYAL DEVLETİN SINIRLARI VE KAZANILMIŞ HAKLARA SALDIRI

II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da ortaya çıkan görece "gelişmiş sosyal haklar", kapitalizmin işçi sınıfına bir armağanı değildi. Bu haklar bir yandan işçi sınıfının uzun süreli mücadelesiyle kazanılmış, diğer yandan da Sovyetler Birliği, sosyalist kamp ve güçlü komünist hareketler karşısında emperyalist burjuvazinin taviz vermesiyle mümkün olmuştur. Emeklilik, sağlık ve işsizlik sigortası, toplu sözleşme, çalışma saatlerinin sınırlandırılması ve sosyal konut gibi kazanımlar bu tarihsel güç ilişkilerinin sonucuydu.

Nitekim sosyalizmden geri dönüşlerin yaşanması ve işçi hareketinin dünya ölçeğinde zayıflamasıyla sermayenin saldırılarının yoğunlaştığı görülür. Hiç kuşkusuz bunda kapitalizmin sermaye birikimindeki tıkanma da önemli bir etkendir. Gelişkin işçi hareketinin ve sosyalist ekonomilerin varlığı karşısında kapitalist ekonomi başarısızlığa sürüklenirken "sosyalizmden geriye dönüşler" bu sürecin derinleşmesini engelledi. Kapitalist ekonomiler sosyalizmden geri dönüşleri tarihsel bir fırsat olarak değerlendirme olanağı buldu ve sermaye birikimindeki tıkanmayı kapsamlı ve süreklileşen saldırılarla, her krizde sermayenin merkezîleşmesini sağlayarak aşmayı başardı. Özelleştirme, devletin piyasa üzerindeki denetim ve müdahalesinin azaltılması, sermayenin desteklenmesinden ibaret deregülasyon politikaları, esnek ve güvencesiz çalışma, düşük ücret rejimi, emeklilik yaşının yükseltilmesi ve sosyal hizmetlerin piyasalaştırılması geçici hükûmet politikalarından ibaret değildir, son kırk yılın temel politikalarıdır.

Bugün Avrupa'da yaşanan sosyal hak gaspları da emperyalist kapitalizmin kriz koşullarında kâr oranlarını koruma ve krizin yükünü emekçilere aktarma politikasının bir parçasıdır.

HUKUKÎ EŞİTLİK ALDATMACASI

Avrupa ülkelerinde işçilerin ve göçmenlerin birçok hakkı anayasal ve yasal güvence altında görünmektedir. Ancak burjuva hukukunun ilan ettiği biçimsel eşitlik, kapitalist toplumdaki gerçek sınıfsal eşitsizliği ortadan kaldırmamıştır; aksine sınıfsal eşitsizlik hukukî eşitlik altında gizlenerek meşrulaştırılmıştır.

Göçmen işçilerin inşaat, lojistik, temizlik, gastronomi, bakım işleri, tarım gibi sektörlerde ve çoğunlukla da taşeron şirketlerde çalışıyor olmaları bir tesadüf değildir. Bu iş kolları çoğunlukla düşük ücretlerin, uzun çalışma saatlerinin, ağır koşulların hâkim olduğu, sendikalaşmanın ise zayıf olduğu alanlardır.

Göçmen işçinin karşı karşıya olduğu sınır dışı edilme tehdidi, yasal statü belirsizliği ve dil engeli, onun pazarlık gücünü sınırlandıran bir kırılganlık yaratır. Bu durum, yasal düzenlemelerin (örneğin azami çalışma saatleri veya iş sağlığı ve güvenliği kurallarının) kâğıt üzerinde kalmasına ve kayıt dışı/taşeron ilişkiler üzerinden fiilî bir yasa dışılığın normalleşmesine yol açar.

Bu koşullar altında iş gücü iki temel katmana ayrılır: Yerli, daha yüksek güvenceli, sendikalı ve görece yüksek

ücretli iş gücü ile göçmen, güvencesiz, taşeron, esnek ve düşük ücretli iş gücü.

Bu yapay bir bölünmedir; ama gerçektir ve net sonuçlar üretir. Yerli ve göçmen işçiler arasında sınıfsal birlik yerine rekabet ve yabancılaşma geliştirir. Yerli işçiler, göçmenleri kendi ücret düzeylerini ve çalışma standartlarını tehdit eden bir unsur olarak görmeye yönlendirilir.

Göçmen işçilerle oluşturulan ikincil emek gücü sermaye açısından genel ücret düzeyini geriye çekmenin ana araçlarından biri haline gelir: Kapitalistler yerli işçiye "Bu şartlarda çalışmazsan dışarıda bu ücrete 12 saat çalışmaya hazır yüzlerce göçmen işçi var" mesajını (ücret baskısı) iletebilir.

Böylece göçmen emeğinin güvencesizliği, yalnızca göçmenleri değil, tüm işçi sınıfının toplam hak kaybını ve sömürü oranının artmasını beraberinde getirir.

KRİZ, ŞOVENİZM VE IRKÇILIK

Kapitalist kriz; işsizlik, barınma krizi (konut sorunu) ve enflasyon gibi doğrudan sistemik sorunlar yarattığında, geniş halk kitlelerinde düzene karşı bir birikim oluşur. Burjuvazi, kendisini siyaset alanında temsil eden tüm partilerle bu öfkenin sisteme, dolayısıyla kendi iktidarına, mülkiyet ilişkilerine yönelmesini engellemek için bu ülkelerdeki temel ve baş çelişkiyi (emek-sermaye çelişkisini) gizleyip ezilenler arasında oluşturulan özde yapay çelişkileri (yerli ile göçmen ya da azınlıklar arasındaki çelişkiler) öne çıkarır.

Sermaye ve sözüm ona farklı siyasî partiler, özellikle de aşırı sağ popülist unsurlar, emekçilerin yaşadığı hak kayıplarını krizin gerçek sorumlusu olan mülkiyet ilişkilerinden değil, diğer mülksüz kesimlerden kaynaklanıyormuş gibi sunar: "İşsizliğin sebebi yüksek kâr oranları değil, ucuz çalışan göçmenlerdir." "Konut krizinin sebebi rant odaklı kent politikaları değil, yabancıların piyasaya girmesidir." "Kamusal kaynakların erimesinin sebebi vergi afları değil, sosyal yardımlardan yararlanan ötekilerdir" gibi.

Bu söylemler, derin güvencesizlik yaşayan kitlelerde karşılık buldukça, toplumsal dayanışmanın yerini şovenizm, yabancı düşmanlığı ve aşırı sağ/gerici siyasetler alır. Göçmenler ve mülteciler burjuvazinin düşmanlaştırma siyasetinde en öne çıkan günah keçileridir. Çünkü ulusal ve kültürel olarak yerli olandan farklıdırlar. İşsizliğin, konut krizinin, düşük ücretlerin ve sosyal harcamalardaki kesintilerin nedeni olarak göçmenlerin öne çıkması kendiliğinden bir olgu değildir; aksine burjuvazinin politik yönlendirmelerinin bir sonucudur. Böylelikle aynı patron tarafından sömürülen yerli ve göçmen işçiler birbirlerinin rakibi haline getirilmektedir.

Bir burjuva akım olarak milliyetçiliğin, özellikle de ezen ulus milliyetçiliği olarak şovenizmin sınıfsal işlevi burada dikkat çekicidir. Tarih boyunca halklar arasındaki düşmanlığın kaynağı bu tür milliyetçilik olmuştur. İşçi sınıfını bölmekle ve onun, sermayeye yönelmesi gereken öfkesini kendi sınıf kardeşine çevirmesini sağlamakla şovenizm etkili bir burjuva akımdır.

Günümüzde Almanya'da AfD, Avrupa'nın diğer ülkelerinde ise benzer ırkçı-gerici odaklar (örneğin Fransa'da Ulusal Birlik, İtalya'da İtalya'nın Kardeşleri) "sistem karşıtı" veya "halkın yanında" bir dil kullanarak, iktisadî programlarındaki aynı sermaye birikim modelinin, kurumsal esnekliğin ve sermaye lehine vergi/mülkiyet düzenlemelerinin en kararlı savunucuları olduklarını sözüm ona gizlemekteler.

Söz konusu güçler, işçi sınıfının sosyo-ekonomik sorunlarını istismar etmelerine rağmen, bu krizlerin asıl kaynağı olan kapitalist mülkiyet düzeninin en koyu savunucularıdır. Burjuva kliklerin en gerici kanadını temsil eden bu hareketler, sınıfı kendi gerici emellerine ortak etmek için özel bir çaba harcamaktalar. Üstelik bu siyasetin arkasında ona tam destek veren çok güçlü tekeller bulunmaktadır. ABD Başkanı Trump'ın, onun yardımcısı JD. Vance'ın, Elon Musk'ın Avrupa'daki seçim süreçlerinde yaptıkları açıklamalar bu gerçeği gözler önüne sermiştir. Elon Musk gibi devasa bir sermayeyi ve medya altyapısını (X platformu gibi) elinde tutan unsurların Avrupa'daki AfD, Reform UK veya diğer sağ-popülist oluşumlara desteği, sermaye birikim modelinin uluslararası düzlemdeki sıkışmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Tekellerin kârı, emperyalist savaş politikalarını ve sermaye sömürüsünü sorgulatmaktan kaçınarak mültecileri ve göçmenleri hedef tahtasına oturtmaktadırlar.

Şovenist ve ırkçı hareketlerin güç kazanması, göçmen emekçiler arasında haklı bir güvensizliğe ve endişeye neden olmaktadır. Tırmanan ırkçı saldırılar, yaygınlaşan sınır dışı söylemleri, sosyal hakların tartışmaya açılması ve göçmenlerin kronik sorunların yegâne sebebi gibi sunulması bu korkuları beslemektedir. Ne var ki bu kuşatmayı kırmanın yolu, göçmen emekçilerin kabuğuna çekilmesi değildir. Tam aksine, yerli ve göçmen çalışanların ortak sınıfsal çıkarlar doğrultusunda birleşmesi ve örgütlü sınıf dayanışmasını yükseltmesidir.

Bu bakımdan ırkçılık ve şovenizm, sadece soyut birer önyargı ya da yanlış fikirler toplamı değildir; bunlar, kapitalizmin sınıfsal çelişkilerinin üzerini örten ve proletaryanın birliğini parçalamayı amaçlayan politik araçlardır.

FAŞİST-GERİCİ DALGAYA KARŞI SINIF BİRLİĞİ

Şovenizme karşı mücadele, yalnızca hoşgörü ve kültürler arası diyalog düzeyine indirgenemez. Faşizme ve şovenizme zemin sunan toplumsal koşullarla gerçek mücadele, ancak yerli ve göçmen emekçilerin ortak sınıf mücadelesini yükseltmekten geçer.

Faşist ve şovenist tırmanışa paralel olarak antifaşist eğilimlerin güçlendiğini ve kitlelerin mücadele kararlılığının arttığını vurgulamak gerekir. Özellikle Avrupa'da geniş kesimler, şovenizmi ve gericiliği besleyen Sosyal Demokratlar ve Yeşiller gibi geleneksel burjuva partilere duydukları güvensizliği açıkça dışa vurmaktadır. Fakat kitlelerin örgütsüzlüğü ve dağınıklığı, parlamentarist "yeni sol" akımların önünü açmaktadır.

Bu yeni akımların programları emperyalist politikaların en gerici kulvarlarına eklemlenmektedir. Bunlar, mevcut sistemin dışına taşan bir alternatif sunmaktan uzaktırlar. Bu nitelikleriyle tipik birer reformist harekettirler. Ne var ki Avrupa emperyalizmi öyle derin bir kriz içindedir ki bu tür sınırlı taleplere dahi tahammül edememektedir. Nitekim tekelci finans-kapital klikleri, şovenist partileri giderek daha kullanışlı bir seçenek olarak öne çıkarmaktadır. Bu tabloda Yeşiller ve Sosyal Demokratlar, özel bir rol oynamaktadır.

Sonuç olarak, gericiliğe öfkeli olan kitlelerin kaygıları ve yaşamsal sorunları ağır bir ekonomik saldırganlıkla kuşatılmakta, emekçiler bu siyasal süreci sadece pasif birer izleyici olarak takibe zorlanmaktadır.

AGEB'İN POLİTİK YÖNELİMİ

Göçmen işçilerin ucuz iş gücü olarak çalıştırılması yerli işçilerin çıkarına değildir. Sermaye, bu durumu tüm işçi sınıfının kazanımlarını gasbetmek ve ücretleri aşağı çekmek için bir silah olarak kullanır. Bu nedenle işçi sınıfının görevi; göçmen emekçiyi rakip olarak görmek değil, "Eşit işe eşit ücret, eşit haklar ve ortak örgütlenme!" talebiyle sermayenin karşısına dikilmektir.

İşçi sınıfının sermaye karşısındaki tek gerçek gücü, ulusal kökeninden değil, örgütlü sınıf birliğinden gelir. Emekçileri milliyet, din ve köken üzerinden bölen şovenizme karşı proletarya enternasyonalizmini yükseltmek; bugün sadece ideolojik bir ilke değil, sınıf mücadelesinin acil ve somut bir ihtiyacıdır.

Avrupa Göçmen Emekçiler Birliği (AGEB) olarak temel politikamız; göçmen haklarını savunmakla yetinmeyip göçmen düşmanlığını üreten emperyalist kapitalist sistemi teşhir etmek, işçi sınıfının farklı milliyetlerden tüm kesimlerini ortak mücadelede birleştirmektir. Göçmen işçi ve emekçilerin özgün sorunlarını gündeme taşırken, kendimizi uluslararası sınıf mücadelesinin aktif ve ayrılmaz bir parçası olarak kavrarız.

Çünkü emperyalist kapitalist sistemin saldırılarından hiçbir milliyetten emekçi bağımsız değildir. Bugün aşağıdaki başlıklar, yerli ve göçmen tüm işçilerin ortak mücadele zeminidir:

I. Ücretlerin artırılması ve çalışma saatlerinin düşürülmesi,

II. İşten çıkarmaların yasaklanması ve güvenceli çalışma,

III. Sendikal, sosyal ve emeklilik haklarının korunup geliştirilmesi,

IV. Barınma krizinin çözülmesi,

Mültecilere yönelik baskı, hak gasbı ve sınır dışı politikalarının derhal durdurulması.

Bugün Avrupa başta olmak üzere dünya genelinde yükselen ırkçı, faşist ve şovenist dalgaya karşı göçmen emekçilerin güvenliği ve geleceği, ancak ve ancak bu ortak sınıfsal hattın öne çıkarılmasıyla kazanılabilir. Göçmen emekçilerin artan ırkçılık karşısındaki kaygısını aşmasının yegâne yolu; yalnızlaşmak değil birleşmek, geri çekilmek değil örgütlenmek, şovenizmin karşısına sınıf dayanışmasıyla çıkmaktır.

Şovenizme karşı proletarya enternasyonalizmini, faşizme karşı işçi sınıfının birleşik mücadelesini büyütelim!

MÜCADELEYE, KAZANMAYA CÜRET EDİN

Uzun bir aradan sonra Yeni Demokrat Gençlik olarak faaliyetlerimizin yeniden başlaması, özellikle genç faaliyetçilerimiz tarafından heyecanla karşılanmaktadır. Bu önemli mevzideki boşluğun yeniden doldurulmaya başlaması olumlu bir gelişmedir. Bunun doğru kavranabilmesi için geçmişin değerlendirmesini yapmalı ve yaptığımız hatalardan dersler çıkarmalıyız.

Bununla birlikte neyi ne kadar bildiğimizin esasta yaptıklarımızla ölçülebileceğini, hatalarımızın ve eksiklerimizin bilincimizdeki eksikliklerden doğduğunu bilmeliyiz.

GENÇLİK ÇALIŞMALARINI DOĞRU KAVRAYALIM

Halk gençliği, bilgiyi hızlı kavrama, yeniliğe açıklık ve atılganlık özellikleriyle kitlelerin en dinamik kesimidir. Bu nitelikleri, gençliği tarihin önemli dönemeçlerinde politik mücadelenin en önüne taşımış; yeni alanlara ve kesimlere ulaşmada komünistler açısından onu vazgeçilmez kılmıştır.

Egemen sınıflar ise bu potansiyeli kırmak için gençlik arasındaki geleceksizlik kaygısını bireysel kurtuluş propagandasına çevirmektedir. Bireyciliğe ve gerici-şoven fikirlere yönlendirilen gençlik toplumsal mücadeleden koparılmaktadır.

Bu olumsuz tablonun kronikleşmesinde komünistlerin yetersizliği ve gençliğin deneyim eksikliği temel etkenlerdir. Boğaziçi ve 19 Mart gibi eylemli süreçler gençlik için değerli deneyimler üretse de kendiliğindenlik sınırları nedeniyle bu sıkışmayı aşmakta yetersiz kalmıştır.

Devrimci özne, toplumdan ayrı değerlendirilemeyeceği gibi, içerisinde barındırdığı çelişkiler de toplumun çelişkilerinden azade olamaz. Bu çelişkiler kuşkusuz genç yoldaşlarımızda da görülmektedir. Hem yeni kurduğumuz ilişkilerde hem de birçok genç yoldaşımızda bireysel kurtuluşu önceleme, çekingenlik, ciddiyetsizlik, kitleyle doğru şekilde iletişim kuramama ve tecrübesizlik görülmektedir. Bu durum örgütsüz halk gençliği bakımından anlaşılır olsa da, devrimci öznenin müdahalesizliği kabul edilebilir değildir.

Bu nedenle eğitim çalışmaları ve deneyimler çok önemli bir yerdedir. Hem yeni yoldaşlarımıza hem de çevremize devrimci birikimin, direnmenin ve direnerek kazanmanın ne olduğunun bilgisini ve tecrübesini ulaştırmamız; genç kitleleri, özel çelişkileri doğrultusunda birleştirip bir bütün toplumsal mücadeleye katmamız, genç yoldaşlar kazanmak ve onlarla güçlü, sağlam bir birlik örgütlemek için zorunludur.

"Anı yakala" der Bobby Seale. Her çelişkiyi en zayıf halkasından kavramalıyız, geriyi ileriye taşımak için durmadan çalışmalıyız. Bunu yapmak için de en gereken şey inisiyatif almak, müdahaleci olmaktır.

MÜDAHALECİ VE CÜRETLİ OLALIM!

Devletin, siyasî, ekonomik ve kültürel anlamda gençlik üzerinde büyük bir baskısı var. Ancak faaliyetlerin durmasını bu sebebe bağlamak tek taraflı bir bakış açısı sunar. Bunun yanında yeterli müdahalenin olmamasının, buna bağlı olarak kitlelerle ilişkilerimizdeki zayıflamanın ve doğru şekilde inisiyatif alamamanın saflarımızda egemen olmasının özeleştirisini vermemiz zorunludur.

"Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz" der Lenin ve Stalin de ekler: "Teori, devrimci pratikle bağlantılı değilse önemsizleşir." Dolayısıyla inisiyatif almak sadece sözde gerçekleşemez, pratiğe dökülmesi gerekir. Bunun için öncelikle devrimi ciddiyetle kavramalıyız.

Kitlelerle buluşmayıp dar grupçu biçimde pratiğimizi sürdürmek, faaliyetleri mekanik şekilde kavramak, günün meselelerine dair politika üretememek, bilgimizi ve çalışmalarımızı kolektife mal etmemek… Bu ve benzeri hatalarımızın esasta öncü rolümüzü doğru kavramamak, kolektif düşünmemek ve müdahaleci olmamaktan kaynaklandığını belirtmemiz ve buna uygun hareket etmemiz gerekir. Kolektifimizin kendi inisiyatifimizden bağımsız olmadığını bilmeliyiz. Bu yanılgıya düştüğümüzde fikir üretmeyen, atılgan olamayan, verilen görevleri yerine getiren ancak bunun ötesine çıkamayan, eksik bir kişiliğe sahip oluruz. Mehmet Demirdağ'ın dediği gibi, *"Devrimci olup olmamak müdahaleci olup olmamaya bağlıdır."* Ancak örgütlü düşündükçe, örgüt disiplinini içselleştirdikçe, inisiyatif almakta geri adım atmadıkça, iktidar perspektifimizi kitlelerle buluşturmak için çabaladığımız sürece devrimci olabiliriz. Tasfiyeci süreci yenmemize yarayacak yeni politikaların üretilmesi de ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Devrimci kişilik her bir adımda ileriye atılmakta çaba göstermeyi gerektirir. Her gün kolektif çalışmaların sürekliliği ve etkililiği için fikir yürütmeli, üretmeli, harekete geçmeliyiz. Bununla birlikte kendimizi de durmadan eğitmeli, çalışmalarımızı disiplinli şekilde yerine getirmeliyiz. Kolektifimize yön veren, pratiğini ve anlayışını şekillendiren esas unsur önderliktir. Önderlikteki yanlış anlayış ve uygulama biçimleri pratikte de başarısızlığa yol açacağı gibi, diğer faaliyetçilerin buna müdahale edemeyen, önderleşme yönünde adım atmayan bir anlayışa sahip olması da olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Dolayısıyla her bir yoldaşımız birikimli, atılgan ve kendi alanında önder faaliyetçiler olma doğrultusunda inisiyatif almalıdır. *"Komünistler hem pratik hem de uzak görüşlü olmada örnek olmalıdırlar."* **(Mao, Seçme Yazılar, Cilt 2, sf. 192).**

Kolektif ve bireysel çalışmalarımız birbirinden ayrı olmamalıdır, birbirini beslemelidir. Bununla birlikte her ikisinin önemini anlamalı, ona göre hareket etmeliyiz. Bunu yapmadığımız takdirde sadece mekanik bir pratik içerisinde bulunur ya da bilgiçliğin ötesine gidemeyiz. Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimini bir silah gibi kuşanmalıyız: Onun halkın toplumsal pratiğinden şekillenen, proletaryanın tarihi misyonu olan sınıfsız-sömürüsüz bir dünya kurma doğrultusunda toplumu değiştirmeye yönelen bir silah olduğunu kavramamız gerekir.

Devrimi örgütleme sürecinde çalışmalarımızın önemini kavramamız gerekir. Sözde devrimcilik yapmak ancak en küçük gündelik işi bile yerine getirmekten kaçınmak, bunların gerekliliğini kavramamak şüphesiz ki eksik bir devrimci kişiliğin sonuçlarıdır.

Hatalarımız ve geri yönlerimiz konusunda dürüst ve yapıcı olmalıyız. Bir hatanın sorumluluğunu kendimizde değil dışımızda arıyorsak, dürüstçe özeleştiri vermekten çekiniyorsak, eleştiri aldığımızda saldırganlaşıyorsak, eleştiri yaparken de kırıcı davranıyorsak yanlış bir bilince sahibiz demektir.

Örgüte karşı sorumlu olmak, aynı zamanda birbirimizden de sorumlu olmayı gerektirir. Yoldaşlarımızla dürüst ilişkiler kurmalı, onları ileri taşımak için çabalamalı, kendi geri yönlerimizi saklamamalı, açmalı ve bunları örgütle beraber çözmeliyiz.

Kitleyle ilişkilerimiz de aynı şekilde olmalıdır. Dürüst ilişkiler geliştirmeli, çevremizi hep daha ileri taşımaya çalışmalıyız. Aynı zamanda "kitlelerden kitlelere" ilkesi doğrultusunda, kitlelerin öğretmeni olmadan önce öğrencisi olmalıyız. Bütün gücümüzün kitlelerden geleceğini, öğrenmek istediğimiz her şeyin kitlelerde olduğunu bilmeliyiz.

Kendi deneyimlerimizi örgütle paylaşmalı, bireysel olarak sahip olduğumuz bilgiyi kolektifin bilgisi haline getirmeliyiz. Kimi durumlarda özellikle uzun soluklu bir faaliyet esnasında ayrılan kimselerin, ellerindeki bilgiyi kolektife mal etmemiş olması faaliyetin durmasına yol açmaktadır. Bazen de kolektife mal edilmeyen tartışmalar özellikle yanlış bir fikir temelinde ilerliyorsa, ileride büyüyerek ciddi sapmalara yol açabilme olasılığını taşımaktadır. Öznel gücümüzün zayıf olduğu günümüz şartlarında bu gereklilik çok daha önemlidir. Bu, kolektif düşünme gerekliliğinin getirdiği bir sorumluluktur.

Kolektif çalışmalarda bekleyici bir tavır almamalıyız. Durmadan araştırmalı, öğrenmeli, gündem üretmeliyiz. Gençliğin genel gündemi olan meseleleri, özel günlük politikalar ile birleştirmeli, mücadele alanlarımızı genişletmeliyiz.

Kendimizi örgütümüzden ayrı görmemeli, örgütün bizzat bizler olduğunu unutmamalıyız. Ancak bunun bilinciyle inisiyatif aldıkça, müdahaleci ve cüretkâr olmakta ısrar ettikçe faaliyetlerimiz etkili ve devamlı olabilir. "Kendimizi dünyayı temellerinden sarsacak bir davaya adadık" diyebilmemiz için görevlerimizi layıkıyla yerine getirmeliyiz. Mao'nun da dediği gibi: **"Mücadeleye cüret edin, kazanmaya cüret edin!"**

MESEM'Lİ MAHİR'İN ÖLÜMÜ:
İHMAL, DELİLLERİN KARARTILMASI VE CEZASIZLIK

Meslekî Eğitim Merkezi (MESEM) kapsamında çalıştırılırken Hatay'ın İskenderun ilçesinde bulunan Saray Pastanesi'nde elektrik akımına kapılarak yaşamını yitiren 16 yaşındaki Mahir Buğra Karagön davasının ilk duruşmasında tutuklu sanıklar hakkında tahliye kararı verildi. Delillerin karartılmasına ve yaşanan ağır ihmallere rağmen verilen bu tahliye kararı, cezasızlık politikalarının yeni bir halkası olarak tepki topladı. Daha sonra avukatların itirazıyla tahliye edilen sanıklar hakkında yeniden tutuklama kararı verildi. Davanın avukatı Mehtap Sert ile sürecin hukukî boyutunu, duruşmada yaşanan hukuksuzlukları ve MESEM'li çocukların çalışma koşullarını konuştuk.

Yeni Demokrasi: Mahir Buğra Karagön davasının ilk duruşmasında, tutuklu sanık olarak yargılanan Sami Çelik ve Hacı Yaşarsoy hakkında tahliye kararı verildi. Yargının bu kararını hukukî açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mehtap Sert: Tahliye kararı verildiğinde iş cinayetinin gerçekleştiği Saray Pastanesi'nde "yeniden tadilat yapıldığı için artık sanıkların delil karartma tehlikesi yok" denildi. Hukuk bize şunu der: "Kimse hukuka aykırı eylemlerinden hukukî fayda sağlayamaz." Hukukun söylemek istediğini bu cinayete uyarlayarak anlatırsak durumu net bir şekilde anlamış oluruz. Mahir 1 Mayıs'ta öldü, 5 Mayıs'ta iş yeri mühürlendi ve 6 Mayıs'ta ise Sami Çelik'in iddiasına göre iş yerinde fırında kalan kekin neden olduğu bir yangın meydana geldi. Delilleri karartan Sami Çelik'ten söz ediyoruz. Yani "deliller zaten yok edildi" diye tahliye edilen Sami Çelik! "Herkes işlediği suçun delilini yaksın, delil olmayınca suç da olmasın" gibi insanlık onurunu ayaklar altına alan bir anlayışla karşı karşıya olduğumuzu söyleyebilirim. Sami Çelik'in tahliyesi, Türkiye hukuk tarihinde cezasızlık politikalarına ilk örnek olma başarısıdır.

Yeni Demokrasi: Mahir'in ölümünden 1 gün önce aynı iş yerinde yine MESEM'li bir çocuğun elektrik akımına kapıldığı, Mahir'in ise kendi işi olmamasına rağmen elektrikçiye yardım ettiğini ve bunun sonucunda yaşamını yitirdiğini biliyoruz. Saray Pastanesi'nde Mahir'in çalışma koşulları hakkında bilgi verir misiniz?

Mehtap Sert: Mahir MESEM'li bir öğrenciydi. Öğrenci olduğu için sadece staj günlerinde Saray Pastanesi'nde olması gerekirdi. Oysa sanık Sami Çelik, Mahir'i okul günlerinde, hafta sonu tatillerinde ve resmî tatil olan dinî ve millî bayramlarda çalıştırmış. Mahir öğretmenine bu durumu yazmış ancak öğretmen müdahil olmamış. Duruşmada sanık Sami Çelik, Mahir'i kendi rızası ile çalıştırdığını ve parasını ödediğini söylüyor ama banka hesaplarına baktığımızda herhangi bir para girişinin olmadığını anlıyoruz. Mahir'in öğretmenine yazdığı mesajda bu koşullar altında çalışmaya rızasının olmadığını görüyoruz. Olaydan anladığımız kadarıyla pastane ustası olarak çalışması gerekirken iş yerindeki her türlü iş yaptırılmış Mahir'e. Ucuz iş gücü gözüyle bakılmış. Çalışma saati diye de bir kavram yok. İşten çıkış saatleri iş yeri sahibinin keyfine kalmış. Pastanede çalıştığı sırada Mahir'i 2 kez elektrik çarpmış. İlki, Mahir'in ölümüne sebep olan 2. olaydan 1 ay önce yaşanmış. Mahir'in ölümünden 1 gün önce ise yine Mahir gibi pastanede çalıştırılan başka bir MESEM'li kız çocuğunu elektrik çarpmış ve yaklaşık 7-8 dakika boyunca baygın kalmış. Sami Çelik bu kız çocuğunu evine göndermemiş, ailesine de durumu anlatmamış. Mahkeme de her nedense o iş yerinde yaşanan olayların tanığı olan bu kız çocuğunu ilk duruşmaya çağırmamış.

Yeni Demokrasi: MESEM kapsamında çalıştırılan çocuklar deneyim kazanması gereken alanların dışındaki işlerde çalıştırılıyor. Bu ayrıca, çalışma saatlerinin esnek olması nedeniyle de sömürüye daha açık bir uygulama haline geliyor. Mahir'in 1 Mayıs günü resmî tatil olmasına rağmen çalıştırıldığını biliyoruz. Sanığın bu durum hakkında böyle bir genelge olduğuna dair bir iddiası var. Çocuk emeği MESEM kapsamında güvence altına alınıyor mu?

Mehtap Sert: Bahse konu genelgede sanığın iddia ettiği gibi resmî tatil ve bayramlarda çocukların çalıştırılabileceğine dair bir ibare yer almıyor. Genelge, çocukların okul günleri dışında kabulü halinde ücreti ödenerek çalıştırılabileceğini söylüyor. Kanun, resmî tatil ve bayramlarda öğrencilere tatil hakkını tanıyor. Buna rağmen Mahir rızası olmadan staj günleri dışında da çalıştırılmış ve sanık fazla mesainin ücretini ödememiş. Çocuk emeğinin güvence altına alınmadığı ise aynı iş yerinde çalışan 5 MESEM'liden bellidir. Mahir'in öldüğü gün iş yeri, SGK dökümünde o gün Mahir'i hiç çalışmamış gibi göstermiş. Üstelik sisteme ölüm kodu girilmesi gerekirken girilmemiş. Ölüm ödeneği için yaptığımız başvuruya olumsuz cevap geldi. Okul ise ölen çocuğu devamsızlıktan sınıfta bırakmış. Bu süreçleri yeni yeni takip etmeye başladık. Hangi kuruma başvuru yapsak bir hukuksuzlukla, bir ihlalle karşılaşıyoruz. Aziz Nesin'in "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" isimli eserindeki ana karaktere büründü Mahir.

Yeni Demokrasi: Bu tablo, MEB'in ve okul yönetimlerinin MESEM sömürüsündeki rolü hakkında ne söylüyor?

Mehtap Sert: Okul yönetimi ve koordinasyon öğretmeni sorumluluklarını yerine getirmiyor. 1 ay önce Mahir çarpılma hikâyesini anlatmış ancak koordinasyon öğretmeni iş güvenliği sağlanana kadar çocukları iş yerinden uzaklaştırmamış, herhangi bir tutanak tutulmamış. Herkes "sorumlu" ama hiç kimse sorumlu değil! Örneğin sanık Hacı Yaşarsoy elektrik ustası değil. Elektrik hattının nereden geçtiğini bilmiyor. Gelişigüzel bir şekilde duvarı deliyor. Sigorta kapalı olsa bile orada 230W elektrik var. Kaçak elektrik rölesi ise bulunmuyor. Mahir'in göz göre göre katledildiği tartışmasız bir gerçek.

Yeni Demokrasi: Mahir'in, MESEM kapsamında çalıştırılan ve yaşamını yitiren diğer çocukların hesabını sormak için hem hukukî hem de toplumsal alanda sizce nasıl bir mücadele hattı örülmelidir?

Mehtap Sert: MESEM kapsamında katledilen çocukların hesabını sormak; ancak MESEM'in kaldırılması talebini toplumsal mücadele alanlarında, demokratik ve hukukî tüm kanalları, haklarımızı ve mücadele araçlarımızı kullanarak yükseltmekten geçer. Ancak bu, kaldırılmasını istediğimiz şeyin yerine neyi koymamız gerektiği sorusunu da beraberinde getirir. Örneğin liselerin yeteneğe dayanan eğitim liseleri olması ve öğrencilerin bu liselerin içinde staj yapacak çalışma alanlarına, laboratuvarlara vd. sahip olması gerekir. Gelişimini tamamlamamış ergen çocuklar, eğitimsiz insanların insafına bırakılmamalıdır. Millî Eğitim Bakanlığı, öğrencileri sayısal veri olarak değil, yaşam hakları korunması gereken bireyler olarak görmelidir. Bakanlık bu konuda önce kendisini sorgulamalıdır ve hukukî açıdan yeniden yapılanmalıdır.

Y**eni Demokrasi:** Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Mehtap Sert: Mahir, Millî Eğitim Bakanlığına emanet edilmiş 16 yaşında bir çocuktu. 16 yaşındaki bir çocuğun umarsızca iş cinayetine kurban gittiği, cinayet delillerinin karartıldığı ve katillerin cezasızlık politikasıyla ödüllendirildiği bir olaya tanıklık ettik hepimiz. Hukuka aykırı eylemlerden hukukî fayda sağlamaya çalışan sanıkların suçları gün gibi açıkken biz hukukçuların, ilerici-demokrat kurumların mücadelesinin yanı sıra Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının da bu dosyanın takipçisi olması gerektiğini düşünüyorum.

Zulme Direnen Kitleler

Ülke gündemini belirleyen sorunlar ve gelişmeler karşımıza sürekli olarak örgütsüzlüğü, dayanışma yoksunluğunu, karamsarlığı getirmektedir. Yaşananlar çok ciddi ve gidişat çok daha fazlasının yaşanacağını gösteriyor. Hem bu gelişmeleri irdelemek hem de örgütsel dağınıklığın, sistemsizliğin, karamsarlığın kaynağı olan "bireyciliği" kavramak üzere bir yoğunlaşma ve çalışma yürütmemiz gerekiyor.

Aynı sorunları salt "sorun" olarak ortaya koymak ve tartışmak sadece sorunların aşılamaz derecede büyük olduğunu düşündürtür. Bir tür kadercilik üretir. Yapmamız gereken ise sorunların özüne inmek, belirleyici çelişkileri açığa çıkarmak ve tarihsel bir perspektifle çıkış yolunu göstermektir. Bireyci düşünme tarzının temel zaafı toplumsal sorunların bireysel güçlerle çözülebileceğine inanmasıdır. Bireylerin inisiyatifine, gücüne, kararlılığına, birikimine dayanan bir hareket güçlü, etkili olabilir; fakat bu güç ya da etki toplumsal sorunların çözümünde başarılı olamaz. Bireyi toplumsal hareketin bir parçası olarak konumlandırabildiğimiz durumda ise bu alanda başarı olasılığını aralamış oluruz.

Egemen sınıfların gündem belirleme, kitleleri manipüle etme ve rıza üretme araçları her zamankinden daha gelişmiş durumda. Ancak bu durum, kitlelerin devrim ile karşıdevrim arasında cereyan eden tarihsel gelişmelere tamamen yabancı olduğu anlamına gelmez. Kitleler, kendi yaşamlarını kuşatan yakıcı somut gerçekler üzerinden bu çelişkileri hisseder ve yaşar. Dolayısıyla ortadaki çaresizlik tablosu, kitlelerin duyarsızlığından değil; devrimci durumlar ile karşıdevrimci hamleler arasındaki bu büyük çelişkiyi kavrayıp yönlendirecek örgütsel tutumun ve kolektif iradenin boşluğundan kaynaklanmaktadır. "Halk anlamıyor" ya da "halk inanmıyor" tespitlerinin arkasına sığınarak toplumsal sorunların çözümünü olanaksız gören yaklaşımları özellikle bu gerçek durumu kavrayarak reddetmek gerekir. Bu gerçek durumu nasıl kavrayacağımız ise sahip olduğumuz örgütsel ve ideolojik yetkinlikle —ki bu bireyci bakış açısının aşılmasıdır—ilgilidir. Yüklendiğimiz ya da yüklenmeyi hedeflediğimiz sorumluluğun (kendimizi dünyayı temellerinden sarsacak bir davaya adamak) toplumsal harekete özgü bir sorumluluk olduğunu; dolayısıyla halk kitlelerine inanmamakla, güvenmemekle asla bağdaşmadığını bilmemiz gerekir. Peru Komünist Partisi'nin Jose Mariategui'den sonraki ve Peru devrimini doğru önderlikle yeniden buluşturan komünist önderi Gonzalo'nun (Abimael Guzman) dediği gibi "(...) bende olabilecek korku bu görevin devam ettirilmeyeceği korkusu olabilir; ama kişi kitlelere güveniyorsa bu korku ortadan kalkar. Görüşümce en büyük korku kitlelere güvenmemektir, insanın kendisinin vazgeçilmez olduğuna, dünyanın merkezi olduğunuza inanmasıdır. Bence korkunun en kötüsü budur ve eğer insan Parti tarafından, proleter ideolojiyle, esas olarak Maoizmle şekillendirilmişse, tarihi yapanın kitleler olduğunu, devrimi yapanın parti olduğunu, tarihin ilerleyişinin kesin olduğunu, devrimin esas akım olduğunu anlayacaktır; o zaman insanın korkusu ortadan kalkacaktır. Ve geriye sadece, komünizmin bir gün ışıldaması ve tüm yeryüzünü aydınlatması için temelin atılmasına, diğerleriyle birlikte katkıda bulunabilmekten tatmin oluş kalacaktır." (El Diario ile 1988 yılında yapılan röportajdan -Başkan Gonzalo Konuşuyor/Yüzyılın Görüşmesi)

Egemenlerin yarattığı bu dünyada örgütsüzlüğün, karamsarlığın ve dayanışma eksikliğinin birçok biçimiyle her gün karşılaşıyoruz. Bir avuç egemenin zorbalıkla sürdürdüğü çürümüş düzenin öğrettikleriyle hareket eden yığınlar devrimci hareketi tanımazken devrimci hareket de aynı yığınların "kendi önderliğini" benimsemesini umuyor. Bunun bir kısır döngü olduğu aşikâr. Komünistler bu tür bir kısır döngünün tarihin birçok döneminde yaşandığını bilirler. Çünkü önderlik dediğimiz olgu komünistler için toplumsal hareketin, başka bir deyişle "toplumsal düzenin içinden geçmekte olduğu devrimin" niteliğini kavramakla başlar. Bu nitelik kavranmadığı sürece sözünü ettiğimiz kısır döngü yaşanır. Kitlelerin gücüne, yetkinliğine, bilgeliğine ve gelecek yaratan üreticiliğine inanmak dediğimiz şey tam olarak sözünü ettiğimiz "devrimin niteliğini" anlamakla mümkündür. Yani "kitlelerin gücü-yetkinliği-bilgeliği-üreticiliği" idealistçe bir inanca dayanmaz, onların yapmakta oldukları işlere, kurdukları toplumsal ilişkilere, onlarda her gün belirginleşen gereksinimlere dayanır. Öncü dediğimiz yapılar sadece bunları keşfetmekle, açığa çıkarıp siyasete dönüştürmekle, örgütsel bir güce yöneltmekle öncü olabilirler. Dolayısıyla bugün karşılaştığımız "halka güvenmemek", "halka inanmamak" durumları toplumsal hareketi bilmemekle ilgili bir soruna işaret eder. Bu bilgisizlik hali bireyci düşüncelerin de kaynağıdır. Bu düşüncelerle mücadele etmenin yolu da açıktır ki toplumu analiz etmekle, içinden geçtiğimiz devrimin niteliğini kavramakla mümkündür.

"Devrimimiz" yerine "içinden geçtiğimiz devrim" dememiz bu yazı için bilinçli bir tercihtir. Bunun nedeni devrimi, öncülerin zihin dünyasının dışında akıp gitmekte olan toplumsal hareketin bir evresi, aynı zamanda sonucu olarak tanımlamak isteyişimizdir. Öncülerin adını koyduğu ve gerçekleştirdiği bir devrimden söz etmiyoruz; halk kitlelerinin tarihsel ilerleyişiyle gerçekleşen bir toplumsal eylemden söz ediyoruz. Bunun "kendiliğinden" gerçekleşmeyeceği ne kadar doğru ise toplumsal ve tarihsel bir zaruriyetle gerçekleştiği de o kadar doğrudur. Devrimin niteliğini kavramaktan da kastımız bu zaruriyeti getiren koşulların ve toplumsal gidişatın kavranmasıdır.

Son dönemde kitlelerin devrim bilincinden yoksun oldukları ve esas olarak egemenlerin yönlendirmesine tabi oldukları gerçekliği üzerinden devrime, özel olarak da devrimci harekete karşı bir güven sorunu yaşanmaktadır. Hepimizin rahatlıkla tespit edeceği bu güven sorununun yaygın olduğunu ve belirli bir bakış açısından hareketle haklılık payı taşıdığını kabul etmek gerekir. Çünkü devrimci hareket, büyük ölçüde kitlelerden kopuk durumdadır.

Somut olgular, bu gerçekliği anlamak için yeterli veri sunuyor: Orta Doğu bir süredir emperyalistlerin yoğun saldırısı altında. Birçok ülkede emperyalizme açıktan hizmet eden iktidarlar var. Öyle ki halihazırda Suriye'de doğrudan ABD'nin iktidara getirdiği ve diğerlerini de onunla iş birliğine zorladığı/ikna ettiği bir HTŞ hükûmeti söz konusudur. HTŞ'nin niteliği, geçmişi ve gelecek tahayyülü ile Suriye halkı arasında esaslı bir bağ kurmak olanaksızken, bu durumun "demokrasi" adına kabul edilemezliği çok yalın bir gerçekken HTŞ Suriye'yi yönetmektedir. Ne Suriye'de ne de komşu ülkelerde halkların buna karşı net bir tavır almadığını görüyoruz. Emperyalizmin terör yoluyla, gericiliği hortlatıp iç savaşı darbeci bir yönteme kanalize ederek gerçekleştirdiği bu iktidar değişikliği; Suriye halkı için de Orta Doğu halkları için de derin bir umutsuzluk kaynağıdır.

Hakeza Filistin direnişinin Aksa Tufanı sonrasında soykırım yoluyla geriletilmiş olmasına, direnişçilerin işgalci gibi gösterilip kendi yurtlarından sürülmek istenmesine karşı Orta Doğu halklarının güçlü bir tepki verememesi de ciddi bir umutsuzluk nedenidir. Filistin direnişinin halklar üzerindeki tarihsel etkisi göz önüne alındığında, bu tepkisizliğin yıkıcı bir etki yarattığını kabul etmemek mümkün değildir.

En son Yemen'e yönelen saldırı da benzer biçimde bir "kayıtsızlıkla" karşılandı. Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin Yemen'in iç işlerine müdahalesiyle birlikte derinleşen ve karmaşıklaşan iç savaş, son günlerde TC ve Pakistan'ın müdahale olasılığıyla birlikte daha somut bir biçimde gündeme girmiş durumdadır. Yemen'de Husiler olarak bilinen Ensarullah Hareketi işgale karşı bir mücadele yürüttüğü halde, Suudi Arabistan'ın saldırıya uğradığı yönünde yoğun bir propaganda yapılmaktadır. Öyle ki Husilerin Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'ye dron saldırısı gerçekleştirdiği yalanı bile ortaya atıldı. Saldırıya uğradığı iddia edilen Suudi Arabistan'la dayanışma içine giren bölgedeki diğer gerici devletler Yemen direnişini kınadılar. Devletlerin bu ikiyüzlü ve gericiliği besleyen politikaları, örneğin Türkiye halkı için tarihsel hafızası (Yemen Türküsü) üzerinden de kabul edilemezdir. Buna rağmen Yemen halkı ile kayda değer bir dayanışma gösterisi gerçekleşmemiştir.

Bunların dışında Afrika ülkelerinde, Latin Amerika'da ve Avrupa'nın birçok ülkesinde halkımızın dayanışmasını gerektiren halk eylemleri yaşanmaktadır. Özellikle Fransa'da önce öğrencilerin eğitim hakları için başlattığı eylemler, son zamanlarda daha da yoğunlaşarak geniş kesimlerin yoksulluğa ve zamlara karşı eylemlerine dönüşmüş durumdadır. Fransa halkı, Türkiye halkının uzun yıllardır yaşadığı sorunlar karşısında eyleme geçmiştir; üstelik orada da devlet, polis gücüyle açık bir saldırganlık sergilemektedir. Fransa halkının, içinde Türkiye halkı da olmak üzere Orta

rin Yolu Devrimle Açılır

Doğu halklarından destek görmemesi, büyük bir tarihsel deneyimin hayata geçememesi anlamına gelmektedir.

Benzer "kayıtsızlıklar" ülkemizdeki gelişmeler karşısında da yaşanmaktadır. Hayat pahalılığı, düşük ücretler ve olumsuz çalışma koşulları gibi gündelik ve sürekli sorunların yanı sıra siyaset hakkının çok dar bir zengin elitler kümesine sıkıştırılması, her türden muhalefetin zor yoluyla sindirilmesi, hak arayışlarının önce polis baskısıyla, ardından da yargı yoluyla engellenip cezalandırılması ve hemen her alandaki (eğitim, sağlık, emeklilik gibi) sosyal hakların büyük oranda budanması yıllardır ülkenin olağan halini yansıtmaktadır. Hemen her mevsim değişiminde köylüler, maliyetlerini karşılayacak kadar kazanamayacakları endişesini yaşamaktadır. Sebze-meyve üretim maliyetlerinin artmasına karşın pazar fiyatlarının görece düşük kalması, tarım alanında ciddi bir gerilemeye neden olmaktadır. Her sene geniş tarım arazilerinde yeniden ekim yapılmayacağı kararları alınmaktadır. Devlet, birçok bölgede tarım arazilerini maden şirketlerine açma peşindedir. Madencilik de inşaat sektörü gibi yüksek rant olanağı sunmakta, çürümüş finans sermayesi de bu rantı ele geçirmek için fırsat kollamaktadır. Bütün bunlar karşısında halk kitleleri önemli derecede sessizdir.

Toplumsal süreçlere dar bir çerçeveden bakanların sözünü ettiğimiz bu olgudan hareketle halka güvenmemesi olağandır. Ne var ki devrimler tarihi, bu çıkarımın yanlış olduğu bilgisini vermektedir. Kitleler devrim yapmadan önce uzun yıllara varan bir boyun eğmişlik yaşar, kaderlerine rıza gösteren kalabalık yığınlar hâlinde var olurlar. Ancak devrim dönemleri hızlı gelişir ve bir süre önceki yılgınlığı, umutsuzluğu, kaderciliği hiç yaşanmamışçasına unutturur. Devrim dönemlerinin bu olağanüstülüğü, aynı zamanda doğru bilincin kitlelerle buluşmasına tanıklık etmesiyle doruğa ulaşır. Kölelik ve feodalizm gibi uzun zaman dilimlerine yayılmış düzenler, büyük yığın hareketlerinin bitmek bilmez başkaldırılarıyla çürümüş oldukları bir anda parçalandılar. Kapitalizm de bugün benzer bir çürümüşlük ve sürdürülemezlik içindedir. Ne var ki onun yıkılışı biraz farklı olmak zorundadır. Çünkü sosyalizm, kapitalizm şartlarında olgunlaşıp gelişen bir sistem değildir; o, ancak kapitalizmin yıkıldığı şartlarda ve proletaryanın iktidarı altında gerçekleşebilir bir ekonomidir. Hem burjuvazinin yönetme becerisi ve deneyimi kölecilerin ve feodallerin becerisinden, deneyiminden üstündür hem de proletaryanın devrimi, başından sonuna kadar devam edecek devrimci bir iç savaş gerektirmektedir.

Proleter devrimlerin başından itibaren güçlü bir önderlik gerektirmesi, bu devrimlerin öznesi olan halkların kendiliğinden eylemlerinin burjuva iktidarlar tarafından, yönetme deneyimlerinden ve birikimden ötürü manipüle edilebilir olması komünistlerin tam da bu umutsuzluk süreçlerindeki rollerinin önemine işaret eder. Bu koşullarda umut nerede bulunur veya nerelerde yeşertilebilir? Komünistler için bu sorunun yanıtı onların ayırt edici özelliklerini ortaya çıkarır.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bu sorunun yanıtı, kitlelerle kurulacak ilişkidedir. Devrimimizin kavranması da zaten kitlelerle kurduğumuz ilişkilerin bir ürünüdür. Yukarıda sıraladığımız ve sıralayamadığımız yığınla baskı, soygun, talan ve sömürü biçimi; kitlelerde hemen her gün düzene karşı öfke üretmektedir. Kitleler, çıkarlarının bu düzen içinde gerçekleşmediğini ve gerçekleşmeyeceğini her gün yeniden öğrenmektedir.

Bu durumu daha iyi kavramak için şu örneği verebiliriz: Yoksul ve emekçi kesimler için ev sahibi olmak ciddi bir olanak kabul edilir; hatta evi olanın "yoksul" sayılmayacağı dahi düşünülebilir. Oysa günümüzde araba, hatta ev sahibi olmak kimseyi zengin ya da "kendini kurtarmış" kılmıyor. Yoğun sömürü ve geçim sıkıntısı bu alanda da kendini gösteriyor. Kitleler teker teker incelendiğinde, yaşadıkları düzenle aralarında keskinleşen bir çıkar çatışması olduğu görülmektedir.

Devrim, bu çıkar çatışmalarının kavranmasından doğan bilinçle ilgilidir. Bu bilgiye kendiliğinden ve parça parça ulaşan kitleler ayaklanabilir, bazı politikaları kısmen değiştirebilirler de. Ancak iktidarı kazanmak, onu sürdürmek ve kitlelerin çıkarlarını süreklilik içinde gerçekleştirmek; bu bilincin kolektif bir nitelik kazanmasını gerektirir. İşte bu nedenle komünistler "sınıf bakış açısından" söz ederler. Toplumu kavramak ve kitlelerle onların çıkarlarını gerçekleştirmek üzere ilişkilenmek doğru bir siyasal çizgiyle mümkün olabilir. Doğru bir siyasal çizginin sınıf bakış açısından doğacağını savunurlar. Bu, yukarıda sözünü ettiğimiz "devrimin niteliğini doğru saptamak" ile ilgili bir olgudur. İçinde olduğumuz devrim süreci nasıl bir devrimi doğuracaktır? Hangi sınıfları içeren halk kitleleri bu devrimin yanındadır? Hangi sınıflar bu devrime karşıdır. Komünistler için ilk belirleyici soru budur. Devrimin önderliği ve devrimin temel güçleri bu soruların yanıtlarıyla ortaya çıkacaktır. Sınıf bilinciyle hareket edildiği durumda halk kitlelerinin düzenle çıkar çatışması içinde olduğu ve devrimin, bu çatışmalardan her gün doğan kaçınılmaz bilginin ürünü olabileceği anlaşılacaktır.

Halka güveni reddeden ya da halka inanmaktan vazgeçen yaklaşım bu soruların doğru yanıtlayamayan ya da toplum gerçekliğini kavramaya olanak verecek bir kitle çizgisi izleyemeyen yaklaşımdır.

Tüm bu tarihsel ve teorik çerçevenin bizi getirdiği yalın gerçek şudur: Şikâyet etmek ve durum tespiti yapmakla yetinmek devrimci de olsa, sorunun büyüklüğü karşısında bireyi küçültür, onu karamsarlığa ve kaderciliğe sürükler. Bu çaresizlik döngüsünü kırmanın tek yolu, yüzeysel sonuçlara ağıt yakmayı bırakıp bu edilgenliği doğrudan üreten "bireyci" düşünme ve örgütlenme tarzını masaya yatırmaktır. Toplumsal sorunlar bireysel güçlerin, yeteneklerin ya da tekil çıkışların toplamıyla çözülemez. Çözüm; elbette bireysel gücün ve inisiyatifin yok edilmesi değildir; ama onu kolektif irade içinde eriterek, onun ayrılmaz ve işlevsel bir parçası kılarak örgütlemektir.

Tam da bu nedenle devrim ve karşıdevrim arasındaki büyük çekişme alanında kitleleri edilgen birer izleyici ya da nesne olarak gören her yaklaşım reddetmeliyiz. Bizim halkın doğrudan katılımcılar, kahramanlar olmasına ihtiyacımız var. Kitlelerin kendileri çıkarları için mücadeleyi giderek daha fazla yürüttükçe mücadele gerçek gücüne kavuşacaktır. Çünkü bu, kitlelerin kendi savaşıdır.

Dünyanın birçok ülkesinde gençlikten geniş kitlelere doğru yayılan bir öfke selinin akıp gittiğini gözlemliyoruz. Toplumsal hareketin yönü hakkında net bir veri sunan bu gerçeklik aynı anda emperyalizmin diğer tüm gericilikle beraber dayattığı "haksız/emperyalist savaşlar" dayatmasıyla beraberdir. Bir yanda kitlelerin kendi çıkarlarını gerçekleştirmek üzere üzerlerindeki ağır baskıya, kendi ifade etme hakkını dahi engelleyen zorbalığa karşı isyanı diğer yanda sömürünün her türünü gerçekleştirmeyi amaçlayan haksız savaş dayatması… Bireycilikle, kadercilikle, görmezden gelmeyle alt edilemeyecek bu gerçek çelişkide saflarımızı güçlendirmek zorundayız. 11 Eylül 2021'de Peru faşizminin ağır bir izolasyon altında ölüme sürüklediği Gonzalo bu tür bir geleceği öngörerek şöyle diyordu "Stratejik Çıkmaz Ülkeyi Daha Çok Sarsın" belgesinde:

"… Öte yandan, emperyalizm ve gericilik Halk Savaşını yok etme hevesiyle kitleleri top yemi olarak kullanır, o zaman bir çatışma ortaya çıkar ve kitleler, yani halk daha çok bir çatışma alanına dönüşür; gericilik ve emperyalizmin kitleleri kendi karşı devrimci savaşları için seferber etmek istemesiyle bizim onları Halk Savaşı için seferber etmemiz arasındaki çelişki kanlı ve karmaşık bir şekilde gelişir. Bu, açıklıkla ve büyük bir kararlılıkla yüzleşmemiz gereken bir gerçektir; (…) Bu yeni stratejik denge (çıkmaz) aşamasında kitleler bir kez daha devrim ve karşıdevrim arasındaki büyük çekişme alanıdır.

"Nesnel olarak onlar halkın çıkarlarını temsil etmiyor, biz temsil ediyoruz; kitleleri kendi taraflarına çekemezler, peşlerinden gelmeleri için onları zorlamak, onları baskı altına almak zorundadırlar ve bu da direnişe yol açıyor. Onlara liderlik edebiliriz çünkü onların çıkarlarını temsil ediyoruz..." diyor. Günümüze dair çok açık bir perspektif sunuyor ölümsüz Gonzalo.

Nesnel olarak halkın çıkarlarını temsil edenlerin kazanacağı bir savaşın içinde olduğumuzu kavrayarak kitle çizgimizdeki zaafları alt etmek için yoğunlaşmaya devam edelim…

MÜCADELENİN ÖĞRETTİKLERİ: FRANSA'DA LİSE ÖĞRENCİLERİ HAREKETİNİN 10 YILI*

(...)

2026 yazının sonundaki koşulları göz önüne aldığımızda, nüfusun büyük çoğunluğu açısından isyanın nedenleri zaten birikmiş durumdaydı. Her şeyden önce, herkesin dilinde olan, hâlâ da dilinden düşmeyen konu akaryakıt fiyatlarıydı. 17 Ekim için bir çağrı ortaya çıktı; dolayısıyla bir ay, hatta bir buçuk ay beklemek gerekiyordu.

Ancak geçen yıl 10 Eylül'de yaşananlarda olduğu gibi, gençliğin atılganlığı işleri başka yöne çevirdi. Liseliler taleplerin ön saflarına yerleşti; ama hareketin geri kalanıyla bağlarını da korudular. CPE'ye (ilk iş sözleşmesi) karşı mücadele ya da emeklilik reformlarına karşı hareket dönemlerinde olduğu gibi, bir hükûmet tasarısına karşı mücadelede burjuva sendikal ve siyasal güçlerin yedek gücü olarak hizmet etmediler. Kendi talepleriyle hareket eden bir isyan geliştirdiler: Öğretmenler, binaların yenilenmesi ve benzeri talepler. Ancak bu isyanın içeriği siyasaldı. İstediklerini yalnızca kendileri için değil herkes için istiyorlardı.

Kitle çizgisini bu şekilde anlamak gerekir. Komünist gençler ve proleter gençliğin güvenini kazanmış olan herkes, daha başlangıçta, her bir liseyle sınırlı ve sektörel taleplerin böylesine büyük bir öfkenin kaynağı olmadığını çok iyi anlamıştı. Daha derinde ve daha genel bir şey vardı. Bu durum, ekim ayının başlarında resmî rakamlara göre okulların üçte birinden fazlasının girişlerinin engellenmesi ya da faaliyetlerinin aksatılmasıyla kendini açığa vurdu. Üstelik bu rakamlar, her zaman bakanlık tarafından olduğundan daha düşük gösteriliyordu.

Liseliler öncü birlikler gibi ilerledi; başlarını eğmeden, kendi olanaklarıyla mücadele etmeye cesaret ettiler. Kitle hareketi gibi son derece önemli bir etkeni devreye sokarak mücadele yöntemlerini yeni koşullara uyarladılar. En yoksul proleterlerin yoğun olduğu liselerde sabah saat 6'da gerçekleştirilen küçük, kararlı okul blokajlarının yerine çoğu zaman belirleyici olan, çok sayıda öğrencinin kolektif kararı oldu. Bu, liseli hareketinin niteliğinde bir yükselişe işaret ediyor. Mücadelenin öğrettiği şudur: Derslerden kaçmak için "her şeye eklemlenen", "talebi olmayan" bir hareket olarak sık sık karikatürize edilen liseliler hareketi artık eski biçimiyle mevcut değildir. Bu ülkede artık kendi başına ortaya çıkmış, kendine özgü bir liseliler hareketi vardır.

GENÇLİK HAREKETİNDE PROLETARYA HEGEMONYASI

Bu hareketin son derece açık bir sınıfsal içeriği vardır. Burada hegemonya, inisiyatif ve bileşim; her şey proleter niteliktedir. Paris banliyölerinden, onlarca yıldır ilk kez ayaklanan kırsal bölgelerdeki uzak liselere kadar uzanan bu hareket, liseli hareketinin bileşiminde bir dönüşüme işaret ediyor.

(...)

Değişen şey, 2023'te isyan edenlerle 2026'da isyan edenler arasında artık belirli bir kimlik bulunmasıdır. Üstelik bu, yalnızca bireysel bir kimlik ortaklığı değil, her şeyden önce pratik bir ortaklıktır. 2026'da, okul girişlerini engelleme eylemine hazırlıklı gelmeyen bir genç var mı? Yani mücadele konusunda belirli bir maddi ve düşünsel hazırlık, hatta bir tür eğitim edinmeden gelen kaç genç var? En yoksul kitlelerin yaşadığı yerlerdeki liselilerin ayaklanması tesadüf değildir. Onlar proletaryanın çocuklarıdır. Bu, "Z kuşağı" ya da "Tasty Crousty kuşağı" değildir. Bu, polisi uzak tutmak için havai fişekler kullanan ve mücadele yoluyla, gücünün yettiği her yerde polisi geri çekilmeye zorlayan kuşaktır.

Gençliğin yoğun biçimde kullandığı sanal medya ve modern iletişim araçları, hem örgütlenme yöntemleri hem de ortak bir kimlik oluşması bakımından son derece olumlu bir rol oynadı. Birbirinden kopuk ya da aralarında zayıf bağlar bulunan okullardan, yalnızca birkaç gün içinde bütün ülkeye çok hızlı biçimde yayılan, birleşik ve ulusal bir harekete geçtik. Bu etken, rejimin söz konusu araçları denetim altına alma isteğinin giderek artmasını; daha da önemlisi, büyük bir siyasal kriz durumunda bu araçları kısıtlama arzusunu açıklıyor. Son yıllarda dünya çapında çok sayıda kitle hareketine yönelik baskılarda örneklerini gördüğümüz medya ve iletişim karartması, Fransa'da ve genel olarak batıda gericileşme sürecinin sıradaki hedeflerinden biridir. Zira isyan eden proleter gençliğin bu yeni dalgasının gücü son derece büyüktür.

Bu kuşağın hegemonyası, ilk günlerde şehir merkezindeki liselerde gerçekleştirilen blokaj eylemlerinin tam da "banliyölere destek" ve benzeri sloganlarla yapılmasında da kendini gösteriyor. Hareketin yönü tersine döndü. Eskiden şehir merkezindeki "militan" liseliler, banliyöleri "harekete geçirmeye" çalışırdı. Artık kendisini takip etmek isteyen bütün kitleleri arkasında toplayan, proleter gençliğin kendisidir.

Elbette proleter gençliğin askerî yöntemlerle denetim altına alınması, mücadeleyi zor ve acı verici hâle getiriyor. Çene kemiği yakın mesafeden vurularak parçalanan 14 yaşındaki liseli Eden, Val-d'Oise bölgesindeki Château d'Épluches Otomotiv Lisesi'nin önündeydi. Benzer şekilde, sanayi bölgelerinde bulunan meslek liselerinde girişleri engellemek daha zordur: Yalnızca tek bir ulaşım hattı vardır ve binaların çevresi sanayi tesisleriyle çevrilidir. Ancak bütün bunlara rağmen proleter gençler mücadele ediyor.

Mücadelenin öğrettiği şudur: Proletaryanın kitleler içindeki ağırlığı, bazı yerlerde yalnızca deneyimsiz bir önderliğe sahip olsa bile, toplumumuzda öylesine büyüktür ki önüne çıkan her şeyi sürükleyip götürür. Kitlelerin yüzde 90'ını kendi bayrağı altında mücadeleye katar.

ŞİDDETİN ROLÜ VE BU KUŞAĞIN TEMSİL ETTİĞİ ŞEY NEDİR?

Daha önce "Devrimci Şiddetin Rolü ve Bugün Fransa'da Devrimcilerin Görevleri" başlıklı yazımızda şöyle yazmıştık:

"Mevcut hareket bir ara aşamadadır. Bütün ağırlığımızı ve inancımızı, hareketin devrim yönüne doğru eğilmesini sağlamak için ortaya koymalıyız. Bugünden itibaren siyasal açıdan önümüzde duran görev, eski dönemin 'toplumsal hareket' türündeki sapmasını yeniden aşmak ve kırmaktır."

Bu olgu üzerinde durmak son derece önemlidir. Çünkü şimdiye kadar altını çizdiğimiz ve kutladığımız bütün bu köklü hareketleri bazıları kamuoyu önünde alkışlıyor, ancak bunları kendi seçimci ve uzlaşmacı hedeflerine yönlendirmek, kontrol altına almak ve başka yöne saptırmak istiyor.

Lise öğrencilerini en ufak bir ateş yakıldığında azarlayan bütün profesyonel hareket gaspçıları, fırtına karşısında samandan bir ev gibidir. Kitlelerin seçtiği şiddete karşı çıkarak, öfkeyi sandığa ya da bir "krizden çıkış" yoluna yönlendirmeye çalışarak gerçekliği inkâr etmek istiyorlar. Proleter gençliği yeniden başlangıçtaki konumuna döndürmeye çalışıyorlar: Burjuva okul düzenine boyun eğen, liseli hareketinde küçük burjuva önderliğine tabi olan ve burjuva devletinin en yüksek iktidarını ele geçirmek için yürütülen mücadelede burjuvazinin belirli bir kesiminin destek gücü olarak kullanılan bir gençlik.

Ancak ülkenin en dibini kazıyan sınıf mücadelesi dalgası karşısında pek bir şey yapamazlar. Bugün bir liseliyi 2027'de Mélenchon'a oy vermeye ikna ederek ya da birkaç genci -yumrukları havayadayken- başlarını eğen kendi örgütlerine üye yaparak elde ettikleri kazanımları; sınıf içinde misliyle, hem de düşündüklerinden çok daha kısa sürede kaybedeceklerdir. Çünkü sosyal demokrasinin ve oportünizmin yarattığı yanılsamalar bu kuşak için Mitterrand ya da Hollande kuşaklarında olduğu gibi 30 ya da 40 yaşında parçalanmayacak. Bu kuşak, henüz 17 yaşındayken sokakta şunu görmüş olacak: Çağımızda siyaset, burjuva devletiyle açık bir hesaplaşmada yoğunlaşmaktadır; bu devletin önüne geçilebilir ve sınıf mücadelesinin düzeyi yükseltilmelidir.

Mücadelenin öğrettiği şudur: Tarih ters yönde ilerlemez ve bugün ektiğimiz her şeyi yarın biçmeyi başaracağız. Öyleyse cesur gençlik, kendi hareketin için ileriye! Kitleleri mücadeleye sürükle ve burjuvazinin sahnelemeye hazırlandığı gerici maskaralığı engelle! Sınıf mücadelesinin dostlarının kim, düşmanlarının kim olduğunu gör ve safları sıklaştır! Mücadele etmeye cüret et, kazanmaya cüret et!

Bu yazı ilk defa Halkın Davası gazetesinde (La Cause du Peuple) yayımladı. Okurlarımız için Türkçeye çevirdiğimiz bu yazının tamamını yenidemokrasi36.net sitesinden okuyabilirsiniz.

SOMUT HEDEFLERLE OKUYALIM, ARAŞTIRALIM

Devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz!
(V.I. Lenin)

"Okuma sorunumuz" bilindiği üzere toplumsal düzeyde yaygın bir sorundur. Bu sorunu Marksist eserler konusunda da yaşıyoruz. "Okumama sorunu" kuşkusuz bir anda giderilebilir bir sorun değildir; alışkanlık, öğrenme isteğine sahip olma, pratiğe bilgiyle yön verme bilincinde olma bu sorunun aşılmasında üzerinde çalışılması gereken kavramlardır. Bu kavramları anlamak için nasıl okuduğumuza ve okumamız gerektiğine yoğunlaşmalıyız. Bu yazıda, okumama sorununa çözüm de içerecek biçimde "okumak neden gereklidir" ve daha da önemlisi "doğru/bilinçli bir okuma nasıl olmalıdır?" soruları üzerinden Marksist eserleri temel alarak okuma yöntemini ele alacağız.

Marksist eserleri sistemli bir okumayla incelemek; sınıf bilincimizi keskinleştirmek ve ufkumuzu geliştirmek için olmazsa olmazdır. Okumanın esas olarak mevcut gerçekliği değiştirme amacı taşıması, Marksist-Leninist-Maoistlerin (MLM) temel ilkelerindendir. Bu nedenle "her tür okuma iyidir, doğrudur" anlayışını savunmadığımız gibi, Marksist eserler de zaten her tür okumaya olanak vermez. İçeriğine vakıf olduğumuz her eser, pratikle buluşmak üzere bize politik bir bilinç kazandırır. Yalnızca bilmek, birikim edinmek ya da entelektüel bir birey olmak gayesiyle okumak, Marksist eserlerin özünden uzaklaşmak anlamına gelir. Mao Zedong'un "çok okumaya" mesafeli yaklaşmasının nedeni de tam olarak budur.

Eğer somut koşulları dönüştürmek ve devrim amacıyla okuyorsanız; ihtiyacınız olan çok okumak değil, çok öğrenmek, somut pratikle nitelikli bağlar kurmak ve doğruyu gerçekliğin içinden süzüp çıkarmaktır. Bütün sınıf savaşlarına genel, son sınıf savaşına ise özel bir ışık tutan Kapital'in kaynağında; Marks'ın somut koşulları inceleme yöntemi, çok öğrenme pratiği ve somut gerçeklikle kurduğu bağ vardır. Kapital'i doğuran süreç yalnızca "çok okumak" değil; kapitalizmin tüm gerçekliğine vakıf olmak üzere geliştirdiği o dönüştürücü, öğrenmeye dayalı Marksist inceleme yöntemidir.

Okuma ve incelememiz somut bir hedefe hizmet ettiği oranda amacına ulaşmış olur. Somut hedeften kastımızın "lafazanlık yapabilmek" olmadığı açıktır. Anlamak veya kavramak olarak vurguladığımız şeyin ezber yapmak olmadığı açıktır. Sınıf mücadelesinin yasalarını kavramak, bu yasalarla ilişkimizi somutlaştırmak ve somut duruma müdahale etmek için okumalı, araştırmalı ve anlamalıyız.

"Marksizm bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur" der Lenin. Marksizmi tarifleyen bu cümlenin arkasında onun "yaşayan bir öğreti" olduğu kavrayışı yatar. Nedir bunun anlamı? Marks ve Engels'in ürettikleri büyük teoriye değişmez bir dogma olarak bakmamak; gerçeği öğrenmenin devam eden bir süreç olduğunu, teoriyi uygulamanın onu geliştirmekle mümkün olduğunu bilmektir. Lenin, Marksizmin sürekli değişen, toplumsal ve siyasal koşullara ışık tutan bir bilim olduğunu vurgular ve Marksizmin dogmalaştırılmasına da bir dogma olarak gösterilmesine de karşı mücadele eder. Ancak böyle bir kavrayışla okuduğumuzda sınıfa, sınıf savaşının ezilenler lehine sonuçlanmasına hizmet edebiliriz.

Bu hedefle okunması gereken klasikler hangileridir diye sorduğumuzda aklımıza ilk Komünist Manifesto gelir.

KOMÜNİST MANİFESTO

"Bugüne kadarki bütün toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir. (….) Feodal toplumun yıkıntıları arasından filizlenip yükselen modern burjuva toplumu sınıf karşıtlıklarını ortadan kaldırmamıştır. Modern burjuva toplumu eski sınıfların yerine yeni sınıflar, eski baskı koşullarının yerine yeni baskı koşulları, eski mücadele biçimlerinin yerine de yeni mücadele biçimleri getirmekten öteye gitmemiştir.

"Bununla birlikte dönemimizin, burjuva döneminin, ayırt edici bir özelliği vardır. Sınıf karşıtlıklarını yalınlaştırmıştır bu dönem. Bütün bir toplumu iki büyük düşman kampa, birbiriyle doğrudan doğruya karşı karşıya gelen iki büyük sınıfa, yani burjuvazi ile proletaryaya her geçen gün daha fazla bölünmektedir." (sf. 22)

Marks ve Engels'in 1848 yılında kaleme aldığı eser, toplumlar tarihini materyalist bir yöntemle inceler ve tarihin iki sınıfa -burjuvazi ve proletarya- ayrılmasını diyalektik yasalarla inceler. Tarihin akışının bir ürünü olarak ortaya çıkan bu iki sınıfın kavgasında proletaryanın neden kazanmaya muktedir olduğunu açıklar ve proleter hareketin kaçınılmaz olarak bir devrim örgütleyeceğini belirler. Burjuvazinin "kendi mezar kazıcısı" proletaryayla birlikte kapitalist sistemi oluşturduklarını ve bu sistemin nasıl geliştiğini açıklarken Marks-Engels belirli bir diyalektik bakış açısıyla hareket ederler. Eser bize tüm toplumlar tarihinin bu yolla incelenebileceğini öğretmekle kalmaz bugünün de incelenebilir olduğunu ve incelenmesi gerektiğini öğretir.

Proleter hareketin temeli ve güzergâhı olarak okumamız gereken Komünist Manifesto aynı zamanda bir inceleme kılavuzu olarak okunabilirdir. Çünkü manifesto belirli bir tarihsel koşulu açıklayarak; toplumsal sistemin diyalektik yapısını, iç dinamiklerinin kaçınılmaz gelişimini ve sonuçlarını, olası geleceğini tam bir tutarlılıkla ortaya koyar. Bu eseri yazarlarının "öğrenme, dolayısıyla okuma yöntemi"ni anlamak üzere incelemeliyiz. Okumanın "öğrenmekle, çözümlemekle, değiştirmekle ilgili" bir süreç olduğunu da gösteren bu eser bize "nasıl ve neden okumak" gerektiğini de öğretiyor.

TARİHTE ZORUN ROLÜ

Engels'in "Tarihte Zorun Rolü" eserini de Komünist Manifesto'yla birlikte ele almak ayrıca geliştirici olacaktır. Çünkü "Tarihte Zorun Rolü" başka bir bakış açısının (materyalist olmayan bir yaklaşımı) kapsamlı bir eleştirisini içerir ve Engels burada K. Manifesto'yu diyalektik materyalist temelde savunur.

Döneminin teorisyenlerinden olan Eugene Dühring'in idealist teorisini eleştiren Engels bu eserinde toplumsal sistemin belirleyici öğeleri üzerinde durur. Dühring siyasî zoru, "ekonomik durumun temel nedeni" olarak tarifler. Bu teze karşı Engels, zorun, ancak toplumun ekonomik gelişimine bağlı olarak var olduğunu ve ekonomik gelişime uyumlu olarak gelişim gösterebileceğini söyler. Engels, "Özel mülkiyet tarihte kesinlikle gasbın ve zorun sonucu olarak ortaya çıkmaz. Aksine, tüm uygar halkların en eski ilkel topluluklarında, belirli nesnelerle sınırlanmış bir şekilde bile olsa, özel mülkiyet bulunur. Daha bu toplulukların içinde, ilk olarak yabancılarla mübadele aracılığıyla gelişerek meta biçimini kazanır." (Tarihte Zorun Rolü, Yordam Yayınları, sf. 16)

Bu noktanın doğru kavranışı "devrimci zorun" nasıl gelişeceğini doğru anlamamızı sağlar. Bizimki gibi ülkelerde Halk Savaşının sonuçlar üreten bir "zor" olmasının nedeni, onun ekonomik koşulların gelişmesine bağlı kalarak hareket eden komünist partileri tarafından doğru bir yöntemle uygulanmasından başka bir şey değildir. Halk Savaşı Dühring'in savunduğu bir zor anlayışı ile örgütlenemez; o somut koşulların tahliline dayanan, ekonomik gelişimin ürünü olan bir zor bilincinin, dolayısıyla "objektif olarak" temellendirilmiş, yarı feodal ülke koşullarının ve genel olarak kapitalist dünya sisteminin ulaştığı son aşamanın (emperyalizm) kavranmasıyla mümkün olmuş bilincin ürünüdür.

Örneğin İbrahim Kaypakkaya yoldaş ülkemizde devrimin niteliğini ve yolunu saptamadan önce, ülkenin ekonomik yapısını, devletin niteliğini analiz etmiş ve bunun sonucunda mücadelenin yolunu açıklamıştır. Koşulların incelenmesinden, devrimin niteliğinden, ekonomik gelişimin öğrenilmesinden ayrı bir zor anlayışı Marksist değildi.

Marksist eserleri okumak, hatta tartışmak "devrimlerin; ama özellikle de proleter devrimlerin koşullarını" kavramak, içinde olduğumuz koşulları da somut olarak incelemek zorunluluğunu içermesinden ötürü büyük bir öneme sahiptir. Devrimi örgütlemeyi öğrenmenin yolu olarak Marksist eserleri okumak bizde "somut koşulları inceleme anlayışını" geliştirecektir.

(devam edecek)

UZUN SÜRELİ TESLİMİYETİN "ÇERÇEVE YASASI"

Türkiye'deki Kürt Ulusal Hareketi (KUH) ile Türkiye Cumhuriyeti arasında devam eden müzakerelerde "çerçeve yasa" olarak da bilinen, "Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun"un yürürlüğe girmesiyle devlet ilk kez somut bir adım atarak sürecin sabitlerini değiştirmiştir. Ancak bu değişim temel ve stratejik meselelerde değil, biçimsel ve TC açısından "makul" sayılabilecek bir seviyede yaşanmaktadır. KUH tarafı "çatışmasızlık ve barış ortamını sağlayacak hukukî zemini" politik bir perspektif gibi sunsa da devletin hızlı bir refleksle bürokratik mekanizmaları işletmesi, bu adımların planlı bir konseptin parçası olduğunu gösteriyor.

Burjuva feodal medya, yasanın amacını "PKK'nin fiilî varlığına son vermesi ve kontrolündeki silah ile mühimmatı teslim etmesi halinde, örgüt mensupları için soruşturma, kovuşturma ve infaz ertelemeleri getiren kanun" olarak tanımlamaktadır. KUH bileşenleri ise düzenlemeyi Kürt sorununun demokratik-siyasal çözümüne dönük somut bir ilk adım olarak kabul ettiğini açıklamıştır. Ancak metin salt örgütsel mekanizmanın tasfiyesini hedefleyen teknik maddeler içermek dışında bir özelliğe sahip değil. Kürt ulusunun ulusal-demokratik haklarına dair tek bir ifade dahi yok. Egemen sınıfların süreci "Terörsüz Türkiye" olarak adlandırmaktaki ısrarı da bu metinle gayet uyumludur.

Yürürlüğe girse de henüz fiilen işleme konmayan çerçeve yasanın, devletin KUH'u markaja almak ve kendini tasfiye etmesini sağlamak için elinden tuttuğu bir koşulname işlevine sahip olduğu söylenebilir. Üstelik bu işlev yalnızca iç siyasette değil, aynı zamanda Suriye sahasında yürütülen müzakere sürecinde de geçerli kılınmaktadır.

TASFİYENİN DOĞASINDA NE VAR?

TC'nin KUH'un varlığını hem iç hem de dış politikada bir beka sorunu olarak görüldüğü bilinmektedir. Türkiye ve Irak sahasında PKK'nin kitleselleşmiş hareketi ile Suriye'de somut kazanımlar elde etmiş özerk yönetim, TC'nin bu kaygısını doruğa çıkarmıştır. Kitlelere dayanan ve gerilla savaşını önemli bir seviyeye taşıyan KUH, TC'nin üst seviyedeki kaygısını müzakere yoluyla değerlendirme yolunda ilerlerken bugünkü teslimiyet ve tasfiye sürecinin önü açılmıştır.

Kimi eleştirel yaklaşımlar, bizim de tarif ettiğimiz "tasfiye süreci" hakkında kolay yoldan "teslimiyet" nitelemesinde bulunsa da teslimiyet ve tasfiye kavramlarının ne içerdiğinin anlaşılması gerekmektedir. TC'nin tasfiyeden kastının koşulsuz bir teslimiyet olduğu ve KUH'a "devletin şefkatli kollarına dönün" demagojisiyle yaklaştığı açıktır; bu, müzakere sürecinden bağımsız olarak zaten devletin KUH'u çöktürme planının esaslarından biridir. KUH'un bu çağrılara kayıtsız şartsız yanıt vereceğini varsaymak ise hareketin mücadele pratiğini ve kitle gücünü küçük burjuva entelektüelliğiyle hafife almak demektir. Elbette KUH'un tasfiyeci çizgisini ve ideolojisini tartışmak elzemdir. Ancak Orta Doğu gibi karmaşık çelişkilere ve sürekli değişen dengelere sahip bir coğrafyada KUH'un yönelimlerini, yerli gerici güçlerin ve emperyalistlerin hesaplarını ve bu güçlerle kurulan ilişki dinamiklerini çözümlemek, sınıf hareketinin bu tabloya bilimsel ve devrimci bir yöntemle yaklaşmasını zorunlu kılar.

Ezilen ulus burjuvazisinin, "baş çelişkiyi" tespit ederken ulus içindeki sınıf mücadelesini göz ardı ettiği bilinen bir gerçekliktir. Bu onun ezen ulus içindeki farklı sınıfları da görmezden gelmesine yol açar, ulusa bir bütünmüş gibi bakar. Nitekim ulusal mücadele de kavramın doğası gereği, ezen ulusa karşı toplumun farklı sınıflarını kapsayan topyekûn bir nitelik taşır. Ezilen ulus hareketlerinin uzlaşmacı eğilimler barındırması da bu nedenle olağandır. Günümüz dünyasındaki ezilen ulus hareketlerinin proleter bir önderlikten yoksun olduğu da açık bir gerçektir.

Bu, Türkiye'deki KUH için de geçerlidir. Tarihsel çıkışını Marksizm Leninizm ile ifade etse de hiçbir zaman proleter nitelik kazanmamış olan KUH; sol radikal çizgiden sağ uzlaşmacı bir hatta savrulmuş, antiMarksist yaklaşımları benimsemiş ve bu yaklaşımların önerdiği "çözüm" yollarına yönelerek örgütsel tasfiyeci bir niteliğe bürünmüştür. Dolayısıyla KUH'un bugünkü "teslimiyeti" yıllar önce sol radikal çizgiyi terk etmesiyle başlamıştır; henüz nihayete ermese de ondan devletin beklediği bu süreci tamamlamasıdır. Özetle bu tartışma Marksizm Leninizmin açıktan inkârıyla ve "Demokratik Modernite" çizgisinin Marksizmin aşılmış bir formu olarak sunulmasıyla başlar. Başka bir deyişle, pratik tasfiye süreci dar bir "teslimiyet" tespitine sığdırılamaz. Bu noktada, KUH özgülünde tasfiyenin, hareketin kendi iç mantığı içerisinde tutarlı bir karakter taşıdığı dahi söylenebilir.

Öte yandan KCK önderlerinin zaman zaman basına verdikleri demeçlerde devletin dayattığı biçimiyle koşulsuz bir teslimiyet ve dağılmanın mümkün olamayacağını ifade etmeleri de dikkate değerdir. KCK önderlerinin sürecin ancak örgütsel formun, stratejik yönelimin ve mücadele yöntemlerinin değişimiyle yürütülebileceğini, Öcalan özgür olmadan silah bırakmayacaklarını ve Türkiye'ye dönmeyeceklerini beyan etmesi net bir tutumu yansıtmaktadır. Yine Besê Hozat'ın çerçeve yasaya dair dile getirdiği "eksik, kendi içinde çelişkili ve paradoks bir yasa" minvalindeki eleştiriler, KUH'un önündeki tasfiyeci sürecin edilgen bir "teslimiyet" değil, kendi politik-ideolojik anlayışıyla uyumlu olduğunu göstermektedir. Son dönemin bütünlüklü bir muhasebesi yapıldığında silahlı mücadelenin KUH açısından siyasî iktidarı hedefleyen devrimci bir araç olmaktan çıktığı, aksine tam da bu tasfiye ve müzakere sürecini yönetmeye hizmet eden bir kaldıraç haline geldiği anlaşılacaktır.

KOMİSYONLAR VE ÖCALAN'IN ROLÜ

Süreç kapsamında kurulan "Takip ve Değerlendirme Kurulu", ikinci toplantısında sürecin hukukî, teknik ve toplumsal boyutlarını idare etmek üzere dört ayrı alt komisyon belirlemiştir. Bunlar; İzleme ve Tespit, Adli ve Hukukî İşler Koordinasyonu, Sosyal Uyum ve Bütünleşme ile Silahsızlanma ve Stratejik Koordinasyon alt komisyonlarıdır.

Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Mehmet Uçum'un dile getirdiği iddialar da bu toplantıyla resmîleşmiş ve Öcalan'ın Silahsızlanma ve Stratejik Koordinasyon Alt Komisyonu bünyesinde görev alacağı doğrulanmıştır. Burjuva feodal medyada sürecin "en kritik" mekanizması olarak öne çıkarılan bu komisyonda Öcalan'ın yanı sıra emekli askerler, güvenlik görevlileri ve terör uzmanlarının yer alacağı açıklanmıştır. Silahsızlanma ve örgütsel mekanizmanın tasfiyesini kapsayan bu safhada Öcalan'a doğrudan işlev yüklenmesi, örgütün "Öcalan'sız bir sürecin düşünülemeyeceği" yönündeki beklentisine yanıt verilerek sürecin şekillendirildiğini göstermektedir.

Öcalan'ın Şubat 2025'te yaptığı çağrı, demokratik özerklik hedefinde bir geri adım olurken, somut bir statü talep etmeyen yeni "entegrasyon" yöneliminin de ilanı olmuştur. Dolayısıyla, devlete entegre olmayı esas alan bu çizgi bağlamında, Öcalan'ın söz konusu komisyonda rol almasının örgüt nezdinde kabul görmesi de yeni yönelimle uyumludur.

Buna karşın, Kürtlere somut bir hak tanımayan bu süreç, örgütün tasfiye adımlarını tek taraflı atmasına ve "Çerçeve Yasa"nın yürürlüğe girmesine rağmen devlet tarafından bilinçli bir biçimde zamana yayılmaktadır. Yasalaşan tasfiye adımlarına tezat şekilde egemenler, KUH'u kriminalize etmeye devam etmekte ve süreçten herhangi bir ulusal-demokratik hak tanımaksızın çıkmanın hesabını yapmaktadır. Bu tutum, yaklaşan emperyalist paylaşım savaşı öncesinde iç cepheyi Türk egemen sınıflarının lehine tahkim etme ve devletin merkezî gücünü artırma hedefiyle doğrudan örtüşmektedir.

Sonuç olarak, Öcalan'ın komisyona dahil edilmesi KUH'un yeni yönelimi açısından bir zemin sunarken Türk devleti açısından da kendi bekasına hizmet ettiği için karşılık bulmaktadır. Bu bağlamda Öcalan, Kürt ulusal mücadelesinin önderi olmaktan ziyade, Ankara'nın süreç denkleminde silahsızlanmayı örgüt nezdinde taahhüt eden ve yönlendiren teknik bir aktör konumuna yerleştirilmiştir. Sürecin uzatılması ise KUH'un devletin stratejik çıkarlarıyla tamamen uyumlu hale getirilmesine hizmet etmektedir.

KAPİTALİZM GELİŞTİKÇE EKOLOJİK YIKIM DERİNLEŞİR -II

Önceki bölümde çevresel yıkımın arka planını ve boyutlarını incelemiştik. Gündemden düşmeyen madencilik faaliyetleri; devlet eliyle büyütülen ayrıcalıklar ve işçi hakları gaspıyla anılsa da meselenin bir diğer yakıcı boyutu daha var: Ranta dayalı ekonomi politikalarının yarattığı devasa çevresel yıkım.

Önlemlerin hiçe sayıldığı, halkın bugününden ve geleceğinden çalan bu tablo pratik yaşamda nasıl karşılık buluyor? Yanıtı çok uzaklarda aramaya gerek yok. Doruk Madencilik işçilerinin direnişiyle simgeleşen Yıldızlar Holding örneğine bakalım; bürokrat komprador burjuvalığı birikim, biçim ve araçların işçilerde ve doğa üzerinde neye mal olduğunu görmek için iyi bir örnektir. Bu holdinge bağlı şirketlerin sekiz tanesi doğrudan madencilikle ilgilidir. Holding 2000 yılından bu yana 2 bin 364 maden arama ve işletme ruhsatı almıştır. İçlerinde Kütahya, Balıkesir, Elâzığ, Eskişehir'in de olduğu tam 12 şehirde aktif durumda madenler işletmektedir. Holding patronu, yerin altında alın teri döken maden işçilerinin en temel hakkı olan maaşlarını dahi ödemezken yerin üstünde doğayı amansızca katletmekte, ekolojik bir kırıma imza atmaktadır. Bu patronlar için yasalar çıkartılıp "acil kamulaştırma"lar yapılmakta, teşvik paketleri açılmaktadır. İşçinin ek zam, emeklinin seyyanen zam, öğretmenlerin taban ücret taleplerini bütçe açığı gerekçesiyle reddetiler ama "yeraltında maden işletmelerinde meydana gelen maliyet artışlarının karşılanması amacıyla" R. Tayyip Erdoğan imzalı teşvik kararı çıkartılar. Karar, 13 Haziran 2026'da yürürlüğe girmesine rağmen 1 Ocak'tan itibaren geçerli olarak düzenlenmiştir.

SINIF BİLİNÇLİ BİR ÇEVRE MÜCADELESİ

Yıldızlar Holding ve benzeri tüm yapılar; mevcut üretim ilişkileri içinde devletin sunduğu her türlü idarî, yasal ve mali koruma kalkanıyla büyümeye devam ederken, bedeli emekçiler ve doğa ödüyor. Bağımsız Maden İşçileri Sendikası Genel Başkanı Gökay Çakır'ın şu sözleri, bu sömürü ve yağma sarmalını en çıplak haliyle özetliyor: "Bir yeri maden sahası ilan edip, orada tarımla geçinen çiftçiyi-köylüyü maden işçisi olmaya mecbur bırakıyorlar. Köylerimizden okullarımızı aldılar, kahvelerimizi aldılar, sonra şehre getirdiler ve maden ruhsatları verdikleri şirketlerin kölesi yaptılar. Şimdi köye de gidemiyoruz, maaş da alamıyoruz." *(Aktaran: Özge Güneş, Birgün Gazetesi)*

Gökay Çakır'ın bir köylü ve bir maden işçisi olarak bizzat deneyimlediği bu somut gerçeklik; sermaye birikimi ile devlet ilişkisini ya da bürokratik komprador burjuvazinin talan mekanizmalarını açıklamaktadır. Bu süreç; küçük köylülüğün tasfiyesini, işçi sınıfının vahşi sömürüsünü ve doğanın katledilmesini tek bir potada eritir.

Bürokratik komprador kapitalizm; işçi sınıfının mücadelesini, köylülüğün direnişini ve ekoloji hareketini tarihsel olarak tek bir noktada birleştirmiştir. Bu birleşme kaçınılmazdır; çünkü sömürü mekanizmalarının iç içe geçmişliği nedeniyle, doğaya yönelen her vahşi saldırı doğrudan emeğe yönelmekte; emeğe yönelen her saldırı ise doğanın daha fazla talan edilmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu nedenle, ormanı savunmak madencinin emeğini savunmaktır; madencinin hakkını savunmak ise o madenin zehirlediği su havzalarını, toprağı ve geleceğimizi savunmaktır.

Ekolojik bir yıkım sarmalının tam ortasında bulunduğumuz doğrudur; ancak bu gerçek artık bizzat sermaye ideologlarınca da kabul edilmekte ve sisteme can suyu taşımak üzere "yeşil kapitalizm" adıyla yeniden formüle edilmektedir. Egemen sınıfların ekolojik yıkım ile kapitalizm arasındaki bağı —istemeyerek de olsa— kabul etmek zorunda kalmaları, bu gerçeğin artık gizlenemez bir boyuta ulaşmasındandır. Egemenler devlet desteği ve devasa propaganda aygıtları aracılığıyla "çevre dostu" ürünler, "karbon nötr" vaatler ve "yeşil tüketim" illüzyonları pazarlamaktadır. Bu yolla, sorunun çözümünün radikal bir sistem mücadelesinden değil; bireysel tüketici tercihlerinden, "farkındalık" yaratmaktan ve kişisel vicdan muhasebelerinden geçtiği masalını yaymaktadırlar. Amaç, ekolojik öfkeyi sistem sınırları içine hapsederek ehlileştirmektir.

Oysa çok açık ki: "Sınıf mücadelesi olmaksızın çevrecilik, yalnızca bahçeciliktir." Chico Mendes (Aktaran: Doç. Dr. Y. Erçandırlı) "Yeşil kapitalizm" tam da bunu hedeflemekte; sömürüyü gizleyerek bize yalnızca "bahçecilik yapmayı" öğretmektedir.

Köylüler, doğa savunucuları, madenlere, her türlü enerji projesine; köyleri, ormanları, su kaynaklarını ve tarlaları hedefleyen turizm ve yapılaşmaya karşı genişleyen ve güçlenen bir biçimde direnmekte ve güçleri oranında mücadele etmektedir. Suyuna, toprağına, ormanına yönelik saldırılar karşısında açığa çıkan bu hareket özü itibarıyla ekonomik temellidir. Bu hareketler reaktiftir: ağaçlar kesilmeye, tel örgüler çekilmeye, dereler doldurulmaya başlandığında ortaya çıkarlar. Yereldirler ve yerel kalma eğilimindedirler. Ekonomik temellidir: Doğrudan yaşam alanlarını ve geçim kaynaklarını koruma güdüsüyle hareket ederler.

Bu üç özellik, sorunun yakıcılığına ve hareketlerin doğasına uygundur; ancak tam da bu sınırlar nedeniyle, direnişler kendiliğinden birleşik, kalıcı ve politikleşmiş bir karaktere bürünememektedir. Çevre sorununa sınıfsal bir perspektiften bakanlar, bu nesnel sınırları birer engel olarak değil, ne yapılması gerektiğini somutlaştıran birer hareket noktası) olarak kabul etmelidir.

Ekonomik temelli bir mücadelenin ucu daima politik alana çıkar. Yaşam alanları yağmalanan köylülerin, zehirlenen derelerini savunanların veya maden ocaklarında can pahasına çalışan işçilerin mücadelesi başlangıçta "ekonomik-demokratik" veya "kendiliğindendir." Ancak devlet tüm gücüyle bu direnişlerin karşısına dikildiğinde; sorun yalnızca bir maden şirketine karşı durmak olmaktan çıkar, doğrudan devlet ve sermaye blokunu karşısına alan politik bir mücadeleye dönüşür. Bu nedenle yerel direnişler ile politik alan arasında köprü kurmak; sorunun sınıfsal ve politik muhtevasını açığa çıkararak hareketin öznelerine taşımak acil ve zorunlu devrimci görevdir. Şu ya da bu biçim altında (madencilik, enerji vs.) faaliyete geçme hazırlıkları öğrenildiğinde ilgili köy, bölge veya ilçeyle ilişkiye geçilip, saldırıyı boşa çıkartmak amaçlı çalışmalar çevre mücadeleleri ve başarısında önemlidir. Bunun için kalıcı bağlantılar, etkin bir enformasyon, gönüllü mobilizasyonu gerekir. Çevreci kurumlar bu tür çalışma için en uygun araçlardır.

Nitekim tarihsel deneyimler ve güncel toplumsal dinamikler açıkça göstermektedir ki; politik sahnede devrimci-demokratik muhalefet güçlendiğinde ve politik protesto dalgası yükseldiğinde, yerel ekoloji hareketleri de hızla bu odaklara çekilmekte, aradaki barikatlar dağılmaktadır.

'90'larda Bergama köylülerinin siyanürlü altına karşı başlattığı mücadele, devrimci dinamiklerle buluştuğu oranda sistem karşıtı bir nitelik kazanmıştı. Gezi Parkı'nda birkaç ağacın kesilmesine karşı başlayan duyarlılık, sistem karşıtı bir halk kalkışmasına dönüştü. Günümüzde de Akbelen'den İkizköy'e, İliç'ten Cudi'ye kadar bürokratik komprador sermayenin kuşatmasına direnen ekoloji grupları; politik güçler somut bir güç ve barikat oluşturduğunda kendi taleplerini sistem eleştirisiyle birleştirdiler. En son başta Fransa olmak üzere Avrupa'nın birçok ülkesinde temel sosyal haklar için hareket geçen yüzbinlere ekolojik duyarlılığa sahip olanların da ilgi gösterdiğine tanık olduk. Yüzbinlerin karşısına dikildiği gerici, çürümüş güçler ekolojik taleplerin de düşmanı oldukça bu ilgi derinleşecek ve yayılacaktır.

Dolayısıyla, ekolojik mücadeleleri tekil ve parçalı hattından çıkarıp sistem karşıtı bütünsel bir kanala akıtacak olan şey; devrimci-demokratik hareketin bu alanlara öncülük edebilme kapasitesidir. Politik sahnede devrimci odağın yükselişi, çevreci grupların "bahçecilik" illüzyonundan sıyrılarak doğrudan sınıf mücadelesinin safına geçişini hızlandıracaktır.

Unutulmamalıdır ki birleşik bir çevre hareketi; doğa talanı ile emek sömürüsünün aynı madalyonun iki yüzü olduğuna inanmış politik güçlerin açığa çıkarılması, örgütlenmesi ve seferber edilmesiyle inşa edilecektir. Bugün ülkenin dört bir yanında yükselen yerel çevre direnişleri, yarının birleşik ve sınıfsal çevre hareketinin paha biçilmez öncülüdür ve büyük önem taşımaktadır.

BİTTİ

YEMEN:
EMPERYALİST MÜDAHALELER, BÖLGESEL REKABET VE DİRENİŞ

Yemen'de, bir süredir durağan seyreden cepheler ciddi derecede hareketlenmiş durumda. Suudi Arabistan destekli güçlerin Babülmendep Boğazı çevresindeki ilerleyişine Husiler, havalimanları ve enerji altyapısını füze ve İHA'larla hedef alarak yanıt veriyor. ABD-İran gerilimiyle de iç içe geçen bu gelişmeler, Yemen'i bir kez daha bölgesel hesaplaşmanın ana cephelerinden biri haline getirdi. Bir kez daha, direnen bir halk nezdinde emperyalizmin bölgedeki çıkarları uğruna yürütülen paylaşım mücadelesine tanıklık ediyoruz.

STRATEJİK VE KUŞATMA ALTINDA BİR ÜLKE: YEMEN

Yemen, Kızıldeniz ile Aden Körfezi arasında, küresel ticaret ve enerji naklinin en kritik geçiş hatlarından Babülmendep Boğazı'nın kıyısında bulunuyor. Süveyş Kanalı'na uzanan bu hat üzerindeki konumu, ülkeyi emperyalist güçlerin ve bölgesel gerici odakların hesap merkezine yerleştiriyor. Gerek enerji yollarının denetimi gerekse askerî nüfuz alanlarının genişletilmesi bakımından Yemen, kendi coğrafi sınırlarının ötesinde bir anlam taşımaktadır.

Yemen'de halkta karşılık bulan direnişin kökleri çok daha geriye uzanıyor. Kuzey ve güneyin 1990'da birleşmesinin ardından yaşanan siyasal çelişkiler, ekonomik eşitsizlikler, yoksulluk ve merkezî iktidarın dışladığı toplumsal kesimlerin biriken öfkesi, ülkeyi uzun süreli bir istikrarsızlığa sürükledi. 2011'de Ali Abdullah Salih yönetimine karşı gelişen halk hareketi iktidar değişikliğine yol açsa da sorunlar çözülmedi. 2014'te Husilerin başkent Sana'yı ele geçirmesiyle çatışma yeni bir aşamaya taşındı. Mart 2015'te Suudi Arabistan öncülüğündeki askerî müdahale ise ülkeyi daha kapsamlı bir savaşa sürükledi.

Bu savaşın bedelini en ağır biçimde Yemen halkı ödedi. Çöken altyapı ve kamu hizmetlerinin yanı sıra derinleşen açlık ve hastalıklar krizin yıkıcı boyutunu ortaya koyuyor.

BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi'nin 2026 planına göre Yemen'de 22 milyondan fazla insanın insanî yardıma ve korumaya ihtiyacı var. 18,3 milyon insan akut gıda güvensizliğiyle karşı karşıya; beş yaş altındaki 2,2 milyondan fazla çocuk akut yetersiz beslenme yaşıyor. Sağlık sisteminin ancak yüzde 59,3 oranında işlevini koruyabildiği ülkede kriz, toplumsal yaşamı bütünüyle tehdit etmeye devam ediyor. 230 binden fazla insanın daha yerinden edilmesiyle birlikte ülke içinde evini terk etmek zorunda kalanların sayısı 5,2 milyonu aştı. Uluslararası yardımların azalması ve altyapıdaki çöküş, Yemen'deki insanî krizi her geçen gün daha da derinleştiriyor.

Bütün bu gelişmeleri, emperyalizmin S. Arabistan eliyle işgal ve darbe ile yönetimi ele geçirme siyasetinin sonuçları olarak değerlendirmeliyiz.

Yemen'de dışarıdan gerçekleşen bu müdahalelere karşı kitlesel bir yurtsever hareket var. Halk kitlelerine dayanan ve bu nedenle sürekliliği de olan hareketin tanınması gerekiyor.

HUSİLER: DİRENİŞİN TOPLUMSAL ZEMİNİ VE SINIRLARI

Resmî olarak "Ensarullah" adıyla da bilinen Husiler, 1990'lı yıllarda Yemen'in kuzeyindeki Zeydi toplumu içinden çıkan bir hareket olarak doğdu. Zamanla mevcut iktidara karşı silahlı mücadele yürüten, toplumsal ve siyasal nüfuzunu genişleten bir güce dönüştü. Husilerin 2014'te Sana'yı kontrol altına alması, ardından S. Arabistan öncülüğündeki koalisyonun yoğun bombardımanına ve kuşatmasına rağmen varlığını koruyabilmesi, hareketin Yemen'deki güç dengelerinin en temel aktörlerinden biri haline geldiğini kanıtladı.

Yemen'deki direniş hattının maddi zeminini; ABD'nin Husileri hedef alan hava saldırıları, S. Arabistan öncülüğündeki askerî müdahaleler ve bölgedeki stratejik geçiş hatlarını denetleme çabaları şekillendiriyor. Öte yandan Husilerin genel siyasî çizgileri doğrultusunda Filistin ile dayanışma içinde olması, hareketi doğal olarak İsrail'in hedefleri arasına yerleştiriyor. Bu gerilimin bir sonucu olarak Husilerin İsrail'e ve Kızıldeniz'deki gemi trafiğine yönelik saldırıları, bölgedeki krizin ana unsurlarından biri haline geldi. Öyle ki bu eylemler, bölgesel çatışmanın küresel deniz ticaret hatlarına sıçramasında belirleyici bir rol oynadı. Halihazırda ABD ve İngiltere öncülüğündeki koalisyonun Yemen'e yönelik hava operasyonları sürerken, ABD içindeki mühimmat stokları ve İran ile yaşanan gerilim de müdahalenin derinliğini ve sınırlarını

şekillendiren temel faktörlerden biri olmaya devam ediyor.

İRAN "DESTEĞİ" VE MEŞRU DİRENİŞ

Husiler, bölgeye ilişkin hesaplar güden emperyalistler ve uşakları tarafından sıklıkla "İran'ın desteklediği bölgesel bir güç" olduğu söylemine maruz kalmaktadır. İran'ın hareketle askerî ve siyasî ilişkileri, Husilerin füze ve İHA kapasitesinin gelişmesinde önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Oysa Husileri yalnızca İran'ın emirlerini uygulayan bir vekil güç olarak tanımlamak, hareketin Yemen'deki köklerini, kendi çıkarlarını ve bağımsız karar alma kapasitesini göz ardı eder.

Yemen'e yönelik emperyalist ve bölgesel müdahalelere karşı çıkmak, ülkenin siyasal geleceğinin emperyalistler tarafından belirlenmesine karşı çıkmak demektir. Husilerin bu müdahalelere karşı direnişini, emperyalist saldırılara karşı koyuşunun sınıfsal ve siyasal niteliğini doğru tartışmak gerekir. Bu direniş ne Yemen'in gerçek veya nihai kurtuluşunun kaynağı olarak değerlendirilebilir ne de alelade, yenilmeye mahkûm bir hareketin direnişi olarak değerlendirilebilir. Emperyalizmin ezilen ulusların ve tüm dünya halklarının düşmanı olduğunu, dolayısıyla ulusal, yurtsever, halk kitleleriyle güçlü bağlara sahip her hareketin antiemperyalist direnişlere liderlik edebileceğini öngörmek gerekir. Ancak bu hareketin nihai bir özgürleşmeye liderlik etmesi, çok daha köklü nitelikler gerektirmektedir. Bu da en başta; bölgesel gericilikle, yerel gerici odaklarla ve toplumsal gelişimi donduran çürümüş üretim ilişkileriyle bağları tamamen koparmaktan geçer. Husiler için böyle bir tespitte bulunmak kuşkusuz imkânsızdır. Bir yapının emperyalist saldırganlığa karşı durması, onun siyasal hattının bir bütün olarak ilerici olduğunu değerlendirmeyi gerektirmez. O sadece emperyalist müdahaleye karşı "ileri bir rol" oynayabilir.

İran açısından ise Yemen, emperyalist ABD'nin ve müttefiklerinin bölgedeki askerî-siyasî üstünlüğünü sınırlama mücadelesinin bir parçasıdır. Husilerin Kızıldeniz'deki eylemleri, Siyonist İsrail üzerindeki baskıyı artırırken ABD'nin deniz yollarını ve bölgesel güvenlik düzenini denetleme iddiasına da meydan okumaktadır. İran'ın bu desteği, bölge halklarının çıkarlarını sahiplenmesinden ziyade, İran için bu nüfuz alanının kendi lehine kullanılma hesaplarından ileri gelmektedir.

S. ARABİSTAN, BAE VE ABD'NİN HESAPLARI

S. Arabistan, 2015'teki müdahaleden bu yana sınırlarındaki İran etkisini kırmak iddiasıyla Husileri geriletmeyi hedefledi. Bunu esas olarak başaramadı. 2022'de, çatışmaların büyük ölçüde durulmasının ardından 2026'da yeniden tırmanan savaş, S. Arabistan'ı ağır bir ikilemle karşı karşıya bıraktı: Bir yandan Babülmendep çevresindeki askerî ve stratejik konumunu güçlendirmek istiyor, diğer yandan Husilerin Suudi topraklarındaki hedeflere yönelik saldırılarıyla karşılaşıyor.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) de Yemen'de yalnızca S. Arabistan'ın ortağı olarak hareket etmedi. Güneydeki ayrılıkçı güçleri ve başka silahlı grupları destekleyerek kendi nüfuz alanını oluşturdu. S. Arabistan ile BAE'nin desteklediği güçler arasındaki çelişkiler, Yemen'deki hükûmet karşıtı ve hükûmet yanlısı kampların dahi yekpare olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda Babülmendep'in ve Aden Körfezi'nin denetimi, bu rekabetin temel maddî nedenlerinden biri olmaktadır.

ABD ise deniz ticaretinin güvenliğini, İsrail'in bölgesel üstünlüğünü ve kendi askerî nüfuzunu koruma hedefleri doğrultusunda hareket etmektedir. Husilere yönelik saldırılar ve deniz yollarını güvence altına alma girişimleri, bölgedeki çatışmayı daha da genişletme riski taşımaktadır. ABD'nin S. Arabistan'a olası yeni askerî desteğiyle birlikte TC ve Pakistan'ı da içine alan "Mekke Ortak Savunma Anlaşması", bu gerilimin yeni bir aşamaya taşınabileceğini göstermektedir.

Ekim ayında tırmanan çatışmalar, Yemen'deki savaşın yeni bir askerî ve siyasal aşamaya girdiğini göstermektedir. S. Arabistan'ın desteklediği güçlerin Babülmendep çevresinde Husilerin denetimindeki stratejik bölgeleri geri almak üzere başlattığı harekât, yalnızca sınır güvenliğini sağlama değil, Yemen'deki güç dengesini değiştirme hedefini de ortaya koymaktadır. Husilerin S. Arabistan'daki havaalanlarını ve enerji altyapısını hedef alan saldırıları ise çatışmayı doğrudan Suudi topraklarına taşıdı.

10 Ekim'de Riyad'daki Kral Halid Uluslararası Havalimanı'na yönelik saldırıda çok sayıda kişinin öldüğü ve yüzlerce kişinin yaralandığı bildirildi. Ardından 13 Ekim'de S. Arabistan öncülüğündeki koalisyonun Sana çevresindeki petrol tesislerini hedef alan hava saldırıları gerçekleştirdiği duyuruldu. Husiler de bu saldırılara karşılık verileceğini açıkladı. Bu gelişmeler, karşılıklı saldırıların askerî hedeflerle sınırlı kalmadığını ve muhtemeldir ki benzer süreçlerin yaşanabileceğini göstermektedir.

Trump, Husilerin saldırılarının ardından S. Arabistan'a askerî destek verme ihtimalini gündeme getirirken, Husileri İran'ın talimatıyla hareket etmek ve petrol fiyatlarını yükseltmeye çalışmakla suçladı; saldırıları unutmayacağı yönünde tehditte bulundu. Bununla yetinmedi, Yemen'e olası bir askerî müdahaleye Türkiye'nin de katılmasını isteyebileceğini söyledi. Böylece Yemen cephesi, ABD ile İran arasındaki daha geniş savaşın etkisiyle yeniden alevlenirken ABD'nin müdahale tehdidi de çatışmanın bölgesel bir savaşa dönüşme riskini artırmaktadır. Burada dikkat çekici olan, ABD'nin saldırılarını ve askerî varlığını bölgesel güvenlik ve deniz ticaretinin korunması söylemiyle meşrulaştırırken, kendi müdahalelerinin ve müttefiklerinin yürüttüğü savaşın yarattığı yıkımı arka plana itmesidir.

MEKKE ANLAŞMASI VE ABD'YE HİZMET

Bu askerî tırmanışa eşlik eden en önemli gelişmelerden biri de S. Arabistan, Türkiye ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın fiilen devreye sokulması olmuştur. 5 Ekim'de Riyad'da yapılan olağanüstü toplantıda üç ülke, "kolektif savunma taahhütlerinin pratik uygulamasına derhal geçilmesi" kararı aldı. Bu kararla ortak savunma taahhütlerinin uygulamaya geçirilmesi ve kararlaştırılan askerî güç ve kapasitenin S. Arabistan'a hızla konuşlandırılması yönünde adım atıldı. TC ve Pakistan bu adımları S. Arabistan'ın güvenliğini koruma çerçevesinde sunarken, Trump, TC ve Pakistan'ın S. Arabistan'a askerî destek vermesini memnuniyetle karşıladığını açıkladı. Ancak anlaşmanın Yemen'deki savaşın yeniden genişlediği, Suudi destekli güçlerin Husilere karşı ilerlemeye çalıştığı ve Suudilerin ABD'den daha doğrudan destek aradığı bir dönemde uygulamaya konulması, bu ittifakın yalnızca kâğıt üzerinde bir savunma düzenlemesi olmadığını gösteriyor. Özellikle burjuva-feodal medya kalemşorlarının, bu birlikteliğin "Siyonist İsrail'e karşı" olduğu propagandaları da unutulmamalı. Trump'ın sözlerine yansıyanlar anlaşmanın içeriğini çoktan ele vermiştir. Anlaşma, S. Arabistan'ın askerî kapasitesinin güçlendirilmesi, Husiler üzerindeki baskının artırılması ve Yemen'deki güç dengesinin değiştirilmesi hedeflerinden bağımsız değerlendirilemez.

Emperyalist ve bölgesel güçlerin kendi güvenliklerini, enerji çıkarlarını ve hâkimiyetlerini koruma adına kurdukları ittifaklar; Yemen halkının güvenliğinden ziyade yoksulluğu, yerinden edilmeyi ve savaşın yıkıcı sonuçlarını derinleştirmektedir. Bu nedenle Mekke Anlaşması'nı yalnızca diplomatik bir gelişme olarak değil, Yemen'deki çatışmanın bölgesel güç dengeleri üzerinden yeniden örgütlenmesinin bir parçası olarak ele almak gerekmektedir.

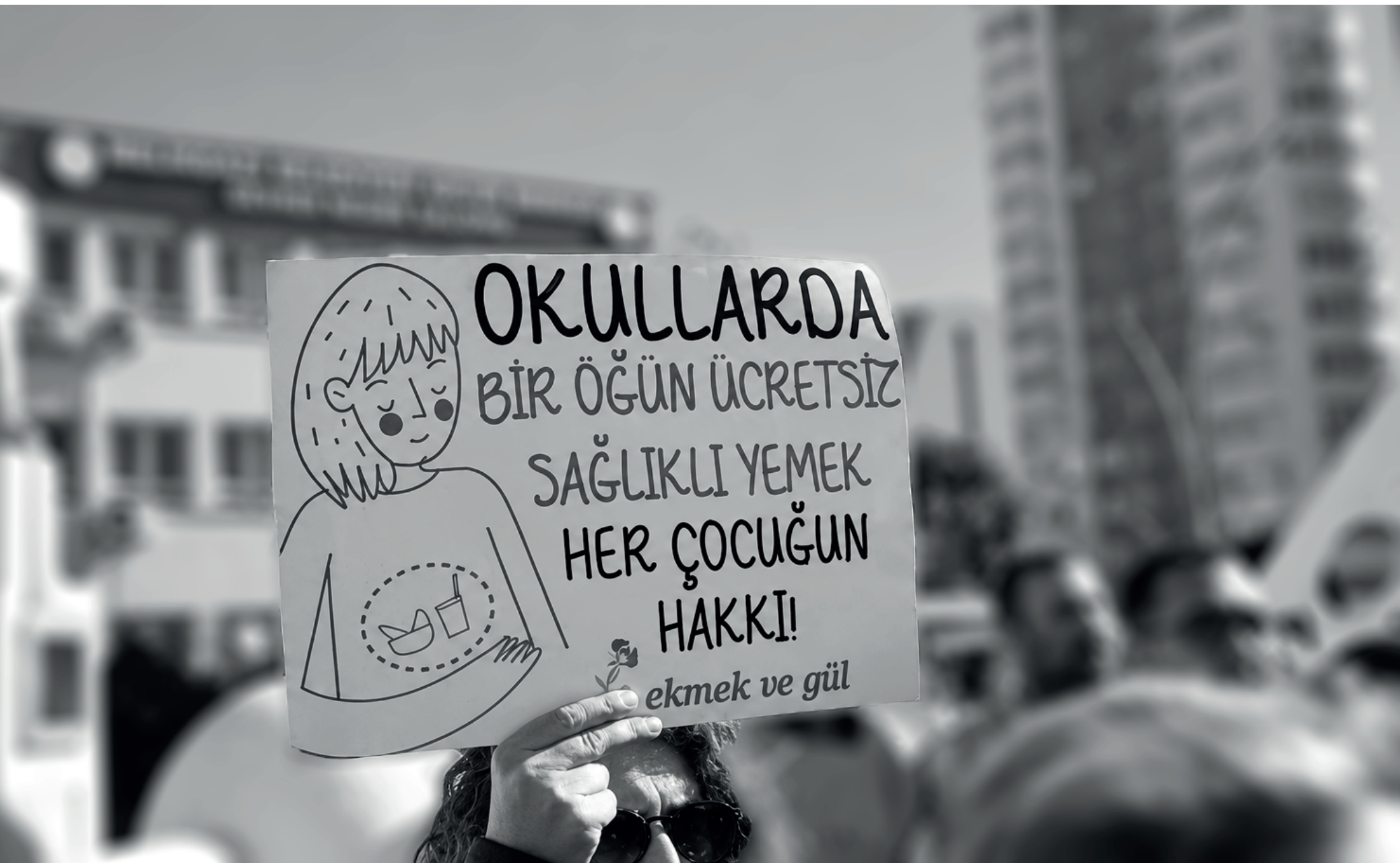
EMPERYALİST SALDIRGANLIĞA KARŞI DİRENİŞİ BÜYÜTELİM!

Yemen'deki son gelişmeler, bölgedeki savaşların birbirinden kopuk olmadığı gerçeğini bir kez daha ortaya koymuştur. Filistin'deki işgal ve saldırganlık, Suriye'de devletin yeniden kurulmakta olması, Lübnan'daki ulusal direnişçi hattın parçalanmak istenmesi, İran'a yönelik askerî baskı, Kızıldeniz ve Basra Körfezi'ndeki deniz yollarının denetimi, Suudi Arabistan ile BAE arasındaki bölgesel rekabet ve ABD'nin hegemonyasını koruma çabası, aynı çatışmalı denklemin birer parçasıdır. Bu nedenle Yemen'deki savaşın seyrini yalnızca cephe hatlarındaki askerî ilerleyişler üzerinden okumak eksik kalacaktır.

Husi hareketi, bölgeye yönelik emperyalist müdahalelerin karşısında duran önemli bir güç olsa da Yemen emekçileri için gerçek kurtuluş, bir dış gücün nüfuzunun bir diğer bölgesel aktörle yer değiştirmesinden ibaret olamaz. Belirleyici olan; ulusun kendi kaderini tayin hakkını savunması, sömürü ve yoksulluğun ortadan kaldırılması, dış müdahalelerin son bulması ve ülkenin geleceğini doğrudan halkın belirlemesidir.

Bugüne kadar yaşananlar, emperyalizmin bölgeye istikrar getirmek şöyle dursun, kendi çıkarları uğruna halkları yıkıma sürüklediğini açıkça gösteriyor. Emekçi halkların çıkarları; ABD, İsrail, İran, Suudi Arabistan veya BAE'nin stratejik hesaplarıyla örtüşmez. Gerçek bir antiemperyalist çizgi, bu güçlerin müdahalelerine karşı koyarken halkların bağımsız örgütlenmesini ve devrimci iradesine dayanmayı esas almak zorundadır. Yemen'de kalıcı ve özgürleştirici bir çözümün yolu da askerî paylaşım hesaplarından değil, sömürüye karşı yürütülen bu bağımsız mücadeleden geçmektedir.

BESLENMENİN BİLİNÇ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ HAKKINDA

Okullardaki beslenme sorunları gerek sağlık problemi yaşayan öğrencilerle gerekse de okul yemeklerinin niteliği ve pahalılığına karşı protestolarla gündemimize girmektedir. "Beslenme canlı organizmalar için neden önemlidir?" sorusu üzerinden gündemi canlı kılmak istiyoruz.

Vücudumuz hareket etmek ve gelişmek için enerjiye ihtiyaç duyar. Yaptığımız her hareket enerji harcamamıza neden olur. Aynı zamanda hareket etmemizi sağlayan organlarımızın da gelişmesi gerekir. Bu yüzden çevremizle sürekli enerji alışverişi yaparız.

Bu enerji döngüsünün en önemli kaynağı besindir. Besinler vücudumuza alındığında hücrelerimiz tarafından emilir. Hücre içindeki mitokondri gibi organeller bu besinleri işleyerek enerjiye dönüştürür. Böylece yaşamsal faaliyetlerimiz için gerekli enerji elde edilmiş olur.

HÜCRELERİMİZ BESİNLERİ NASIL SENTEZLER?

Bu karmaşık sürecin en önemli ayaklarından biri de solunumdur. Bu mekanizma, yaşamın sürdürülebilmesi için her an kesintisiz çalışan hücresel solunum sürecinin özüdür. Vücuda alınan besinler, hücrelerimizin enerji santralleri olan mitokondrilerde yakılır. Besinler ve oksijen, mitokondrilerde yakılarak fosforilizasyon denilen bir süreçle Adenozin Trifosfata dönüştürülür. Kısaca ATP adı verilen bu moleküller, vücuda enerji taşıyan bir enerji taşıyıcı moleküldür. Besin ve oksijen sayesinde mitokondride üretilen enerji, ATP ile vücuda yayılır.

Ancak vücuda alınan her besin, enerjiye dönüşemez. Vücudun bir enerji üretme kapasitesi vardır ve enerjiye dönüşecek besinler de vücudun çalışma prensipleri ile uyumlu olmalıdır. Yeni kas ve dokuların oluşması için protein içeren besinler gerekliyken, enerji ve uzun süreli enerji için esas kaynak karbonhidratlardır.

Bunun yanı sıra beyin sağlığı için sağlıklı yağlar şarttır. Kas ve kemik sistemimiz genelinde minerallerin, enerjinin ve oksijenin taşınması su sayesinde gerçekleşirken, bağışıklığın desteklenmesi ve hastalıklara karşı korunmada vitaminler ön plana çıkar. Tüm bu besinlerin vücudun ihtiyacı ölçüsünde alınması dengeli beslenme olarak adlandırılır. Beslenmenin dengeli olması, vücut fonksiyonlarının sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için en önemli husustur.

SAĞLIKLI BESLENME VE YAŞAM FONKSİYONLARI İLİŞKİSİ

Beslenmenin vücut fonksiyonlarına etkisi yalnızca enerji üretimi ve günlük hareket kabiliyeti ile sınırlı değildir. Aynı zamanda vücudun yenilenebilmesi, ölen hücre ve dokuların yerine yenilerinin oluşturulabilmesi, hastalıklara karşı direnç sağlanabilmesi ve zihinsel faaliyetlerin dengeli bir şekilde sürdürülebilmesi için de gereklidir.

Vücudumuzdaki her dokunun yenilenme süreci birbirinden farklıdır; ancak tüm hücre ve dokuların yenilenme ihtiyacı vardır. İşlev görmeyen ya da hasarlı dokuların yerine sağlıklı hücrelerin üretilmesi yaşamın devamı için şarttır. Burada da vücuda alınan gıdaların niteliği belirleyici olur. Hücre bölünmesi yüksek enerji gerektirdiğinden, yeterli besin alınamayan durumlarda hücre bölünmesi durma noktasına gelir. Bu durum, vücutta gelişimin değil, hücresel kayıp sürecinin işlediğini gösterir.

Normal şartlarda vücudumuzda sağlıksız hücrelerin çoğalmasını engelleyen tümör baskılayıcı genler, büyüme engelleyici proteinler bulunur. Bu gen ve proteinler, örneğin tam DNA eşleşmesinin sağlanamadığı durumlarda devreye girerek, uyumsuz dokuların gelişmesini engeller. Vücudumuzda

evrimsel sürecimiz gereği sürekli hatalı hücreler ortaya çıkar, vücut bunların büyük çoğunluğunu kendi kontrol mekanizmaları sayesinde yok eder. Yani kanser temeli oluşturabilecek hücreler, her saniye aslında vücudumuzda kendiliğinden oluşur ve yine engelleyicilerimiz sayesinde yok edilir veya baskılanır. Ancak beslenme döngüsünün sağlıksız bir hal aldığı koşullarda bu işlevler zayıflar. Bağışıklık azaldıkça, vücut istilaya hazır hale gelir. Vücudun doğal savunma mekanizmasını taklit edebilecek ölçüde gelişkin bir ilaç mevcut değildir, dolayısıyla sağlık için bu mekanizmanın korunması elzemdir.

Protein ve karbonhidratlar hayatî fonksiyonlar için ne kadar önemli olsa da vücudun enerji ihtiyacının üzerinde alınan her besin depolanır. İhtiyaç fazlası besin maddeleri, trigliserit adı verilen yağ moleküllerine dönüştürülerek depolamaya aktarılır. Depo kapasitesi aşıldığında biriken bu yağlar karaciğer, kalp, damarlar ve pankreas gibi kritik organların etrafında yoğunlaşarak organ işlevlerini bozmaya başlar. Dolayısıyla beslenme, her zaman dengede tutulması gereken hassas bir biyolojik faaliyettir.

BEYİN GELİŞİMİ VE BESLENME

Beyin, hacimsel olarak küçük bir organ gibi görünse de vücudumuzun ürettiği enerjinin büyük bir kısmını tek başına tüketir. Toplam vücut ağırlığımızın yalnızca yüzde 2'sini oluşturmasına rağmen, ürettiğimiz enerjinin yüzde 20'sinden fazlasını harcar ve tükettiği güç yaklaşık 20 vat (20 W) civarındadır. Bu miktar, evlerimizde kullandığımız bir LED ampulün harcadığı enerjiye denktir ve beynin ne kadar yüksek bir enerji yoğunluğuyla çalıştığını açıkça gösterir. Dolayısıyla dengeli beslenme ve enerji üretiminin en doğrudan etkisi beyin üzerinde görülür. Bu durum, bilişsel faaliyetlerimizin beslenme kalitesiyle ne kadar sıkı bir ilişki içinde olduğunun temel kanıtlarından biridir.

Beyin gelişimi ve beslenme arasındaki ilişki henüz gebelik döneminde başlar. Gebeliğin ilk aylarından itibaren hücre çoğalması yolu ile başlayan beyin gelişimi, doğum sonrasındaki altı ayı kapsayacak şekilde en yoğun seviyededir. Çocukluk dönemleri de yine beynin sağlıklı gelişimi için önemli bir zaman dilimidir. Bu dönemlerde beslenme kritik önemdedir.

Beynimiz, vücudu kurduğu nöral ağlar aracılığıyla yönetir. Sinirsel iletimdeki zayıflıklar ise beynin çalışma performansını doğrudan olumsuz etkiler. Yüksek sıcaklık, gürültü veya şiddetli ışık gibi çevresel faktörler dahi bu iletimi sekteye uğratabilirken; beslenme yetersizlikleri beyinde kalıcı hasarlara yol açabilmektedir.

Erken yaşlarda yetersiz beslenmenin beynin anatomik yapısını zayıflattığı gözlemlenmiştir. Bu zayıflıklar; beyin ağırlığının düşük kalması, hücresel örgütlenme ile sinaptik bağların oluşumundaki aksamalar, sinirsel ileticilerde (nörotransmitterler) ve çeşitli enzimlerin aktivitelerindeki bozukluklar olarak ortaya çıkar. Beyin anatomisindeki bu hasarların, biyokimyasal süreçlere de olumsuz yansıdığı bilinmektedir. Zekâ gelişimi gerilikleri, duygudurum bozuklukları, çeşitli psikiyatrik rahatsızlıklar ve bilişsel beceri kayıpları bu anatomik bozukluklarla ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla beslenmenin hayati önemi, henüz gebelik döneminde başlamaktadır.

GIDAYA ERİŞİM SORUNU VE HAYATTA KALMA MÜCADELESİ

Dünyada yüz milyonlarca insan, gıda erişimi sorunundan etkilenmektedir. Yalnızca savaş koşullarında değil, aynı zamanda emperyalist-kapitalist sistemin ağır sömürü koşulları altında temel yaşam faaliyetlerini karşılamak büyük bir mücadele gerektirmektedir. Açlıkla boğuşan, yaşamını sürdürebilmenin ağır şartları altında hayatta kalmaya çalışan milyonlarca insana düzenli beslenme tavsiyesi vermek, ancak kapitalist sistemin pervasız ikiyüzlülüğü ile açıklanabilir. Bu tavsiye, yalnızca koşulları elverişli olanları bağlamaktadır; bunu hepimiz iyi biliyoruz. Bu imkânlardan mahrum olanlar için bu tavsiyelerin, onlarda yoksunluk hissi yaratmak dışında bir karşılığı yoktur. Yoksul incanlara verilebilecek tek gerçekçi tavsiye, insanlığı açlık ve yoksulluğa mahkûm eden emperyalist-kapitalist sistemin mümkün olan en hızlı biçimde yok edilmesidir.

Son dönemde ülkemizde çağrısı yapılan “okullarda çocuklara bir öğün ücretsiz yemek” talebi de yine ağır yaşam koşullarının bir ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Beslenmenin bilişsel faaliyetlerdeki anatomik öneminin yanı sıra, okulda aç bir şekilde derse girmek zorunda kalan bir çocuğun odaklanmasında yaşanan sorunlar halihazırda eşitsiz bir ortam yaratırken, bu durum daha büyük bir adaletsizliğin anlık ifadesinden başka bir şey değildir.

Sorun, çocuklara bir öğün ücretsiz yemek vermekle çözülebilecek bir kapsamda değildir. Temel yaşamsal ihtiyaçların karşılanmasında dahi güçlükler yaratan bu sistemin ortadan kaldırılması gerekliliği, bu taleplerle birlikte bir kez daha herkesin önünde bir görev olarak belirmektedir. Eşitsizlikleri gidermenin tek yolu devrimdir; içinde olduğumuz zor ve ağır koşullar bu yalın gerçeği ifade etmektedir. Bu sorunları gören herkesin devrimci görevlere sarılması, kitleleri devrime yönlendirmesi elzemdir.

Gülhanım Aslandoğan ve Eray Çıta kasım ayında hâkim karşısına çıkacak

1 Mayıs’ta tutuklanan Partizan okurları Eray Çıta ve Gülhanım Aslandoğan’ın duruşma tarihleri belli oldu.

İddianameleri hazırlanan Partizan okurları “örgüt üyeliği” iddiasıyla yargılanacak. Eray Çıta’nın duruşması 4 Kasım saat 09.55’te İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinde, Gülhanım Aslandoğan’ınki ise saat 16 Kasım’da saat 10.10’da İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinde görülecek.

Ev hapsi alan Partizan okurları hakkındaki iddianameler ise henüz hazırlanmadı.

4 KİŞİ İLK DURUŞMALARINDA TAHLİYE EDİLDİ

Aslandoğan ve Çıta ile birlikte 1 Mayıs’ta tutuklanan Partizan okurları Okay Koçak, Seyidali Laço ve Diyar Sarıkuş ile MÇD Yönetim Kurulu Üyesi Sevil Doğan ise yargılandıkları davaların ilk duruşmalarında tahliye edildiler.

Seyidali Laço’nun duruşması 22 Eylül tarihinde İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü.

Laço, tekli ring dayatmasını kabul etmediği için duruşmaya getirilmedi. Laço Marmara 6 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesinden SEGBİS’le bağlanarak savunmasını yaptı. Laço 12 Mart Gazi Katliamı anmasına katıldığı ve 1 Mayıs çağrısı içeren Partizan imzalı pankart astığı gerekçeleriyle “örgüt üyeliği”nden yargılanıyor.

Savunmaların ardından savcı Laço’nun tutuklu yargılanmaya devam etmesini istedi. Mahkeme heyeti Laço’nun tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı 3 Kasım’a erteledi.

Okay Koçak’ın yargılandığı davanın ilk duruşması ise 1 Ekim’de İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesinde görüldü.

Koçak’ın tutuklanmasına demokratik eylemlere katılması, Yeni Demokrasi Gazetesi dağıtması ve 1 Mayıs’ta Taksim’e çağrı yapması gerekçe olarak gösterilmişti.

Hapishaneden SEGBİS’le bağlanması beklenen Koçak, sistemin meşgul olması nedeniyle bağlanamadı. Avukatının savunmasının ardından savcı Koçak’ın adli kontrolle tahliye edilmesini istedi.

Mahkeme heyeti Koçak’ın yurt dışına çıkış yasağıyla tahliyesine karar vererek duruşmayı 8 Aralık’a erteledi.

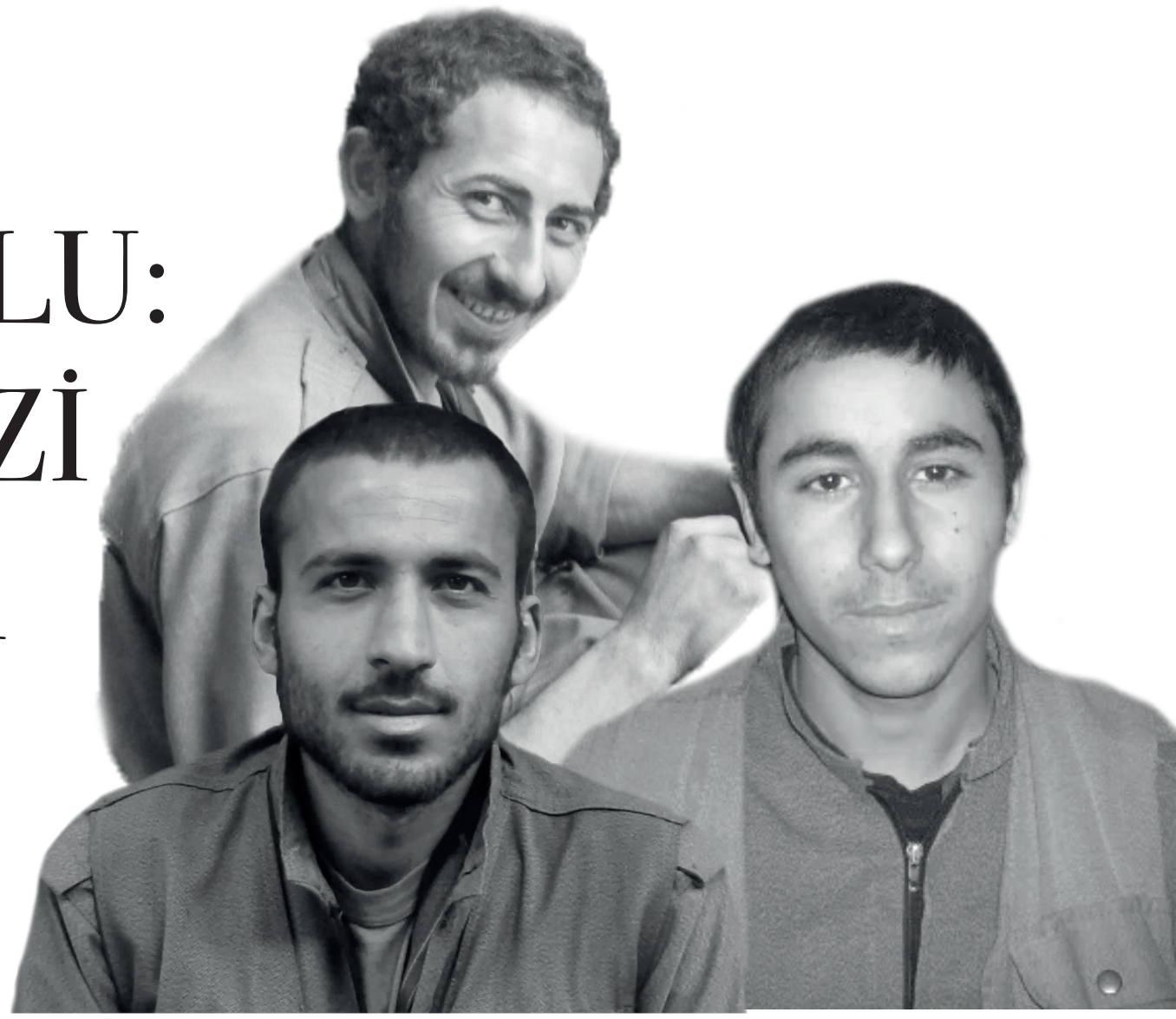
Partizan okuru Diyar Sarıkuş ve Munzur Çevre Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Sevil Doğan ise 9 Ekim tarihinde görülen ilk duruşmalarında tahliye edildi.

İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen duruşmada aralarında Diyar Sarıkuş ve Sevil Doğan’ın da olduğu 5 kişi “örgüt üyeliği” iddiasıyla yargılandıkları davada hâkim karşısına çıktı.

Savunma yapan tutsaklar, “örgüt üyeliği” suçlamalarını kabul etmeyerek 1 Mayıs kutlamalarına katılmanın suç olmadığını vurguladı ve beraat talebinde bulundu.

Savcının tutukluluğun devamı istemine karşın mahkeme, 5 kişinin tamamının yurt dışı çıkış yasağıyla tahliye edilmesine karar verdi.

ÜÇ EMMİOĞLU: ÖLÜM BİZİ AYIRANA KADAR

26 Mayıs sabahı, Ovacık'ta hava henüz aydınlanmadan dürbünü ve silahını kuşanarak keşfe çıktı.

Yağmur yağıyor, ara sıra dolu bastırıyordu. Sis, tepelerin üzerine çökmüştü. Bahar ayında hele de sabahın erken saatlerinde çok soğuk olurdu Ovacık. Muharrem (Ferdi Tosun) soğuktan üşüyen ellerini ovuşturarak dürbünün camını sildi özenle. Bütün araziyi tek tek taradı. Her tepeye, her yamaca, her karartıya uzun uzun baktı. Sis görüş mesafesini etkilese de o, arazide düşman olduğu bilgisini aldığından bu yana kendi içinde onları bulmaya yemin etmişti. O yüzden de her karartıya uzun uzun bakıyor, bir iz arıyordu.

Keşif saatinin sonuna doğru gözlerini yeniden Kalikan Tepesine çevirdi. Bir şey vardı.

Önce karartılar halinde gördü. Dürbünü biraz daha dikkatli ayarladı. Evet, hareket vardı.

Hemen grubun komutanı Taylan'a (Mustafa Sarıca) haber verdi. Bir süre birlikte izlediler. Yağmur ve dolu devam ediyordu. Bu hava, gerillayı gizlemek için bir avantaja dönüşebilirdi. Günlerdir aralıksız çalışan Heronlar bu havada çalışmıyordu. Çalışsa da net görüntü alamadığından kısa süre sonra uzaklaşıyordu. Taylan hemen grubu topladı. Sızma eylemi yapılacaktı.

Kısa sürede Yusuf (İlker Tezer) komutasında bir eylem grubu oluşturuldu. Muharrem de düşmanı ilk gören olarak grubun içindeydi. İçindeki heyecan bütün hareketlerine yansıyordu. 6 Mayıs'ta ölümsüzleşen Sinan (Haydar Ağral) ve Rıza'dan (Murat Tekgöz) sonra bu ana kilitlenmişti. Kendine güveniyordu. Baharın başında ilk göreve çıkarken Sinan'ın söyledikleri geldi aklına:

"Bu yıl diğer yıllara benzemeyecek. Çözüm süreci bitti, asıl gerillacılık şimdi başlıyor."

Sinan ve Rıza yoldaşların Geyiksuyu'nda son mermilerine kadar çatıştıklarını düşündü. Onların ardından başlayan bu baharın, önceki yıllardan farklı olduğunu biliyordu. Şimdi onların hesabını sormak için sıkacaktı silahını.

Yoğun yağmur ve doluya aldırmadan yaklaştılar düşman çadırlarına. Bir süre sonra karşılarındaki askerlerin bütün hareketlerini görebiliyor, kendi aralarındaki konuşmaları bile duyabiliyorlardı. Uygun anı beklediler... Düşmanın hiç beklemediği bir anda Yusuf yoldaşın komutuyla silahlar ateşlendi. Düşman askerleri neye uğradığını şaşırmış sağa sola koşuşturuyordu. Bu eylemde dört asker öldürülmüştü. Eylem hedefine ulaşmış, uzun yıllar sonra Ovacık'ın ormanlarında arazideki düşmana kayıp verdirilmişti. Yusuf'un çekilme komutu geldi. Ama Muharrem için eylem bitmemişti. Onu geri çekilmeye ikna etmek kolay olmadı. Bıraksalar silahını sıkarak karşılarındaki düşman askerlerinin içine dalacaktı.

Muharrem böyle biriydi. Tez canlıydı. Duygularını güçlü yaşar, onları içinde tutamazdı. Birine öfkelenmişse mutlaka onunla konuşurdu. Birini sevmişse ona hemen bağlanır, onun için elinden geleni yapardı. Yoldaşlık onun için yalnızca aynı yolu yürümek değildi; birlikte dolu dolu yaşamak, birlikte mücadele etmek ve gerektiğinde birbirinin yükünü omuzlamaktı. Birlikte aynı depoya kazma sallamak, birlikte yağmur altında üslenim çekmek, birlikte kitleye propaganda yapmaktı. Onun için bir işi birlikte yapmak her şeyden önce gelirdi.

Belki de bu yüzden "Üç Emmioğlu" diye anıldılar. Bakış (Samet Tosun), Samet (Tanju Er) ve Muharrem. Önce Bakış gelmişti gerillaya, ardından Muharrem ve Samet. Gerillada da hiç ayrılmadılar. Hedefleri birdi... Üçü kuzendi. Aynı köyde başlayan çocukluk anıları, aynı mahallede yoldaşlıkla büyümüş, Dersim dağlarının zirvesinde yeniden buluşmuştu. Bu yolda birbirleri için canlarını vermeye hazırlardı. "Üç Emmioğlu" adı onlar için gurur kaynağı olmuştu. Birlikte devrimci mücadeleye başladıkları Sarıgazi onlar için ayrı bir yerdeydi. Sarıgazi'yi bir savaş alanı olarak görür, oraya laf söyletmezlerdi.

Önce Bakış gelmiş olsa da gerillaya, Muharrem kendisini diğer ikisinin abisi ve sorumlusu gibi görürdü. Bir sorun çıktığında hemen yoldaşları harekete geçirmeye çalışır, çözülene kadar da peşini bırakmazdı. Aralarındaki bağ, akrabalığın çok ötesine geçmişti. Birbirlerine sık sık aynı sözü söylerlerdi: "Ölüm bizi ayırana kadar beraberiz."

İlk ayrılan Bakış oldu.

2016 yılının kasım ayında, Aliboğazı'na yönelik operasyonda hava saldırısında dokuz yoldaş ölümsüzleşti. Operasyon sürerken Aşkın (Hasan Karakoç), Bakış ve Hakan (Ersin Erel) yoldaşlar onların intikamını almak için düşmanın bir koluna eylem gerçekleştirdi. İki as-

kerin öldürüldüğü eylemin ardından çıkan çatışmada Aşkın, Bakış, Hakan ölümsüzleşti.

2017 baharıydı… Gerillalar kış üslenim kampından yeni çıkmıştı. Özgür (Ali Kemal Yılmaz) yoldaş komutanlığında görevlendirilen bir grup gerilla, geçtiğimiz sonbaharda ölümsüzleşen 12 yoldaşa dair operasyon bölgesinde araştırmalar yapıyor, onlara ait bulunan parçalar özenle toparlanıp saklanıyordu. Muharrem de bu gruptaydı.

Çatışma alanında Bakış'a ait eşyalar da bulundu. Kullandıkları silahlara ait mermi kovanlarını tek tek topladılar. Her birine özenle dokundu. Sonra silahına baktı. Bir söz verdi:

"Artık Bakış için de kullanacağım bu silahı." Her zaman gülen gözleri o gün öfke ve hüzünle doluydu… Görevlerine daha sıkı sarıldı…

Bakış'ın ardından Üç Emmioğlu'ndan Tanju da adını değiştirdi. O zamana kadar gerilladaki adı Berkin'di. Samet adını almak istedi. Bakış'ı yalnızca anılarında değil, adıyla da yaşatacaktı. Artık Samet, Bakış için de yürüyecekti o dağlarda. Bakış'ın ağız dolusu kahkahası ve her işi hızla yapışı takıldı aklına. Gerillaya geldiği gibi yine hızlı hareket etmiş onlardan önce göğüslemişti ipi.

2018 yılının 5-6 Ağustos günlerinde Mercan-Şahverdi yaylalarında pusuya düşürülen altı kişilik gerilla birliğinin içindeydi Samet. İki gün süren çatışmanın ardından Taylan, Yusuf, Haydar (Zeynel Çakıl), Yetiş (Tarık Akın) ve Mahir (Mehmet Keleş) yoldaşlarla birlikte ölümsüzleşti.

Üç Emmioğlu yine eksilmişti. Operasyon hakkında bilgi almak ve çatışma alanını kontrol etmek için Özgür yoldaşla birlikte Muharrem de bölgeye gitti. Bu kez aklında yalnızca Samet vardı. Hem Bakış'ı hem adını yaşatarak mücadeleyi omuzlayan Samet…

Sarıgazi'de birlikte katıldıkları eylemler geldi aklına. Gazete dağıtırken halkla kurmaya çalıştıkları ilişkiler… Birlikte yürüdükleri sokaklar… En çok da Sarıgazi'deki gençler.

Birlikte güldükleri günler, birlikte büyüttükleri düşler, birbirlerine verdikleri sözler…

Bu sözlerle yürüyüşünü sürdürdü Muharrem. Düşen yoldaşlarının ağırlığı vardı omzunda. Görevlerine dört elle sarıldı.

Süreç ağırdı. Düşman her cepheden saldırısını yoğunlaştırmış, teknik teknolojik üstünlüğünü de kullanarak imhaya yönelmişti. Omuzlarındaki sorumluluk daha da artmıştı. Bu zorlu koşullarda Partinin görevlerini yerine getirmeye çalışıyor, düşmanın tasfiye saldırılarına karşı gerilla savaşına tutunuyorlardı.

2020 yılı haziran, eylül ve ekim aylarında alınan ağır kayıpların ardından Deniz (Cumhur Sinan Oktulmuş) yoldaş komutasındaki gerilla birliğindeydi Muharrem. Aliboğazı'nda kış üslenim hazırlığı yapıyorlardı. Az önce kendilerini ziyarete gelen hevallerle genel politik süreci değerlendirmişler, düşmanın hareket tarzına dair gerillanın son hazırlıklarını planlamışlardı. Hevalleri yolcu ettikten sonra Muharrem de nöbete çıktı. Bir yandan karşı tepelere dürbün atıyor, diğer yandan yakın süreçte verilen kayıplarda gerillanın hareket tarzına ait verilen açıkları düşünüyordu.

Yine düşüncelere daldı… Altı yıllık gerilla yaşamında çok şey biriktirmişti halka, yoldaşlarına, Partiye dair… Gerillaya ilk geldiği gün o kadar tazeydi ki hafızasında. Kendisini almaya gelen yoldaşlarına büyük bir özlemle sarılmış, "Nerde kaldınız, kaç saattir sizi bekliyoruz" diyerek "fırça" atmıştı. Nasıl da hızla adapte olmuştu gerilla yaşamına.

Muharrem bunları düşünürken bombardıman başladı. Tarihler 30 Ekim'i gösteriyordu… Aliboğazı'na bir kez daha savaş uçakları girdi. Bulundukları alan kazan bombalarıyla vuruldu. Bombardıman 9 Kasım'a kadar sürdü. Deniz ve Muharrem yoldaşlar bu bombardımanda şehit düştü.

Gerillada bir yoldaşını kaybetmenin ağırlığını herhangi bir duygu sözcüğüyle anlatmak kolay değildir. Her kayıpla birlikte o ağırlık biraz daha büyür. Acı öfkeye, öfke ise bilince ve bağlılığa dönüşür. Sacco ile Vanzetti'nin söylediği gibi:

"Biz nasıl bilirsek hep bir ağızdan gülmesini, biliriz öylece yaşamasını ve ölmesini; hepimiz birimiz için."

Üç Emmioğlu da hep bir ağızdan gülmesini bildi. Birlikte yaşamayı, birlikte coşkulanmayı, birbirlerinin yükünü taşımayı bildi. Samet düştüğünde Tanju onun adını aldı. Ferdi silahına daha sıkı sarıldı. Ve geride kalanlar, düşenin bıraktığı yerden yürümeye devam etti…

Bir Yoldaşı

"Binlerce, on binlerce şehit bizden önce halkın çıkarları için canlarını kahramanca verdiler. Onların bayrağını yukarılara kaldıralım, kanları ile çizilen yolda ilerleyelim"
Mao Zedong

KAVGADA ÖLÜMSÜZLEŞENLER

Ekim ayında ölümsüzleşenler

- M. Kemal Alpınar (18 Ekim 1979)
- Cuma Polat (22 Ekim 1979)
- Hasan Yaşar (24 Ekim 1979)
- Yaşar Yiğit (30 Ekim 1980)
- Behzat Firik (10 Ekim 1981)
- O. Özcan Doyuranlar (Ekim 1982)
- Tekin Çakmak (30 Ekim 1983)
- Mustafa Tekin (6 Ekim 1987)
- İsmail Hakkı Adalı (7 Ekim 1988)
- Kemal Soğukpınar (7 Ekim 1988)
- Reha Şen (7 Ekim 1988)
- Fevzi Yalçın (7 Ekim 1988)
- Medet Hoşafçı (3 Ekim 1990)
- Yılmaz Talayhan (3 Ekim 1990)
- Halil Erciyas (3 Ekim 1990)
- Ayhan Altunbaş (3 Ekim 1990)
- Kemal Yıldırım (5 Ekim 1991)
- Huriye Çıtak (28 Ekim 1991)
- Veli Kahraman (9 Ekim 1993)
- Meral Kahraman (9 Ekim 1993)
- Zeynep Kahraman (9 Ekim 1993)
- Aslan Yıldız (Ekim 1994)
- İsmet Akdemir (Ekim 1994)
- Özgür Karabulut (Ekim 1997)
- Ercan Eser (22 Ekim 1998)
- Suzan Zengin (12 Ekim 2011)
- Cengiz İçli (22 Ekim 2015)
- Özgüç Yalçın (22 Ekim 2015)
- Hakan Çakır (21 Ekim 2015)
- Ali Kemal Yılmaz (4 Ekim 2020)
- Gökçe Kurban (4 Ekim 2020)
- Cumhur Sinan Oktulmuş (30 Ekim 2020)
- Ferdi Tosun (30 Ekim 2020)

Daha fazla bilgiye ulaşmak için **psta-online9.net sitesini ziyaret edebilirsiniz.*

NI UNA MARICARMEN MÁS
SIAMO TUTTI
ANTIFASCISTI*
*hepimiz antifaşistiz
Yeni Demokrasi
gazetesi